

**MUNKFORS
RANSÄTER**
Munkfors Kommun

Datum
2018-12-04
Reviderad
2018-12-04

Beteckning
Riktlinjer
Dnr
308-17-750

Riktlinjer

Ekonomiskt bistånd

Munkfors Kommun

INNEHÅLL

1. INLEDNING	5
2. RÄTTEN TILL BISTÅND	6
3. ANDRA VIKTIGA PUNKTER I ARBETET MED EKONOMISKT BISTÅND	9
3.1. BARNRÄTTSPERSPEKTIV	9
3.2. VÅLD I NÄRA RELATIONER	9
4. EKONOMISKT BISTÅND	10
4.1. Allmänt	10
4.2. Förutsättning för rätt till ekonomiskt bistånd	10
4.3. Utbetalning	10
5. FÖRSÖRJNINGSSTÖD	10
5.1. Riksnormens kostnader	11
5.1.1. Generellt ekonomiskt bistånd	11
5.1.1.1. Försörjningsstöd i samband med studier	11
5.1.1.2. Försörjningsstöd i samband med behandlingshemsvistelse	13
5.1.1.3. Försörjningsstöd i samband med fängelsevistelse	14
5.1.1.4. Försörjningsstöd för företagare eller personer med fria yrken	14
5.1.1.5. Arbetslösa och samarbete/samverkan med andra myndigheter	15
5.1.1.6. Kompetenshöjande verksamhet (4 kap. 4 och 5 §§ SoL)	15
5.1.1.7. Bistånd vid avstängning från arbetslöshetsersättning	15
5.2. Skäliga kostnader/livsöring i övrigt	15
5.2.1. Adressändring eller eftersändning	16
5.2.2. Advokatkostnader	16
5.2.3. Avgift för svensk medborgarskap	16
5.2.4. Barnomsorgskostnader	16
5.2.5. Begravningskostnader	17
5.2.5.1. Dödsboanmälan, dödsboförvaltning och begravningskostnader:	17
5.2.5.2. efterlevnades kostnader vid begravning	17
5.2.6. Elkostnader	17
5.2.7. Flyttkostnader	17
5.2.8. Fritidskostnader	18
5.2.9. Glasögon	18

5.2.10.	Hemförsäkring	18
5.2.11.	Hemutrustning.....	18
5.2.12.	Identitetshandling och pass.....	20
5.2.13.	Kosttillägg	20
5.2.14.	Kläder och skor	21
5.2.15.	Läkarvård/medicin.....	21
5.2.16.	Magasineringskostnad.....	21
5.2.17.	Reducerad norm	21
5.2.18.	Rekreativresor	22
5.2.19.	Resekostnader	22
5.2.20.	Sjukresor	22
6.	HUSHÅLLSBEGREPPET	22
6.1.1.	Försörjningsstöd i särskilda situationer	23
6.1.1.1.	Försörjningsstöd i samband med utlandsvistelse.....	23
7.	TILLGÅNGAR.....	23
7.1.	bostadsrätt/fastighet	23
7.2.	fordonsinnehav.....	23
7.2.1.1.	Försäljning av bil.....	24
7.2.1.2.	Bilkostnader.....	24
7.3.	Bankmedel, aktier, obligationer, sparande av medel	24
7.4.	Pensionssparande.....	25
7.5.	Barns tillgångar	25
8.	BOENDEKOSTNADER	25
8.1.1.1.	Hyreslägenhet:	26
8.1.1.2.	Andrahandsboende	26
8.1.1.3.	Inneboenderum.....	26
8.1.1.4.	Delad lägenhet.....	27
8.1.1.5.	Vuxet hemmaboende barn eller förälder boende hos barn.....	27
8.1.1.6.	Eget boende för ungdomar	27
8.1.1.7.	Fastighet	27
8.1.1.8.	Övriga boendeformer	28
9.	BOSTADSLÖSHET	28
10.	NÖDPRÖVNING OCH AKUT BISTÅND.....	28

11. SKULDER	29
11.1.1.1. Barnomsorgsskulder.....	30
11.1.1.2. Hyres- och elskulder.....	30
11.1.1.3. Införsel av Kronofogden.....	30
11.1.1.4. Skatteskulder.....	31
11.1.1.1. Skulder för fackavgifter.....	31
11.1.1.2. Skulder till Försäkringskassan.....	31
11.1.2. Spädbarnsutrustning.....	31
11.1.3. Studentexamen.....	31
12. TANDVÅRD	31
12.1.1.1. Akut tandvård.....	31
12.1.1.2. Nödvändig tandvård.....	31
12.1.1.3. RÄTT TILL BISTÅND.....	32
12.1.1.4. BESLUT.....	32
12.1.1.5. BETALNING.....	32
12.1.1.6. ÖVRIGT OM TANDVÅRD.....	32
12.1.1.7. Tandvårdsförsäkring.....	33
12.1.2. Tekniska hjälpmedel.....	33
12.1.3. Telefoninstallation.....	33
12.1.4. Underhållsstöd.....	33
12.1.5. Umgångeskostnader.....	33
12.1.6. Återföreningsresor.....	34
12.1.7. Återvändningsresor.....	34
13. ÅTERKRAV/FÖRSKOTT FÖRMÅN	34
14. OMRÖVNING/ÖVERKLAGNING	35
15. INKOMSTER OCH SPARANDE	35
16. HANDLÄGGNINGSRUTINER MM	36
16.1. Inledning.....	36
16.2. Handläggningstid.....	37
16.3. Identitet och vistelse.....	37
17. MISSTANKAR OM BROTT MOT BIDRAGSBROTTSLAGEN 2007:612 §1-6	37
18. FÖRKLARADE FÖRKORTNINGAR	38

1. INLEDNING

Det är kommunstyrelsen som ansvarar för handläggningen av ekonomiskt bistånd och i Munkfors kommun utförs arbetet av ekonomihandläggare inom IFO, socialförvaltningen.

RIKTLINJERNAS SYFTE OCH TILLÄMPNING

Syftet med riktlinjerna är att ge stöd och vägledning för arbetet samt att den enskildes ärende i kommunen blir behandlat rättsäkert vad gäller bidragsnivå och förutsättningar för rätten till ekonomiskt bistånd.

Riktlinjerna bör inte tolkas som absoluta regler. Enligt socialtjänsten ska en individuell prövning göras med utgångspunkt utifrån den enskildes situation och förmåga. Vilken hänsyn man tagit till riktlinjer och den individuella bedömningen ska alltid framgå i journal.

Riktlinjerna för handläggning av ekonomiskt bistånd är fastställd av kommunstyrelsen och skall revideras fortlöpande.

UTGÅNGSPUNKTER FÖR ARBETET

Arbetet med ekonomiskt bistånd är ett tvådelat uppdrag:

- Stötta människor att finna vägar till egen försörjning.
- Pröva rätten till ekonomiskt bistånd under tiden.

Reglerna i socialtjänstlagen innebär att var och en i första hand är skyldig att själv försöka tillgodose sina behov och att det ekonomiska biståndet ska vara en tillfällig hjälp. Arbetslinjen ska gälla, grunden är att den enskilde ska klara sin försörjning på egen hand genom arbete. Arbetet gör den enskilde delaktig i samhället och gör att individen bidrar till samhället vilket stärker självkänslan. Därför ska den som är arbetslös och söker försörjningsstöd erbjudas stöd i att närma sig arbetsmarknaden för att på så sätt uppnå egen försörjning. Det är detta som menas med att biståndet ska utformas så att det stärker den enskildes resurser att leva ett självständigt liv. Den som inte kan arbeta ska erbjudas arbetsrehabilitering till lämpligt arbete eller motiveras att ansöka om ersättning från socialförsäkringssystemet. Den enskilde ska erbjudas relevanta insatser och ställas inför krav på motprestationer utifrån sina förutsättningar. Verksamma insatser ska tillhandahållas både för att rehabilitera icke arbetsföra personer och för att stärka arbetsföra personers anställningsbarhet och återinträde på arbetsmarknaden.

Genom det ekonomiska biståndet ska den enskilde tillförsäkras en skälig levnadsnivå. I förarbeten till lagen sägs att nivån inte ska överstiga vad en låginkomsttagare på orten i regel kan kosta på sig. Vad som är skäliga kostnader när det gäller de dagliga levnadsomkostnaderna inom ramen för riksnormen finns angivet i lagen och är schabloniserat. Vad som anses vara skälig levnadsnivå utöver riksnormen anges i lag och riktlinjer. Bistånd utöver norm ska beviljas restriktivt.

PRINCIPER FÖR ÄRENDEHANDLÄGGNINGEN

Arbetet ska bedrivas rättsäkert. Handläggning och beslut ska präglas av respekt för den enskilde. En helhetsbedömning av den sökandes behov och förmåga ska alltid göras.

2. RÄTTEN TILL BISTÅND

Socialtjänstens arbete regleras i huvudsak i socialtjänstlagen (SoL), förvaltningslagen (FL), offentlighets- och sekretesslagen (OSL) och kommunallagen (KL). För socialtjänstens verksamhet gäller ytterligare en rad andra lagar så som äktenskapsbalken (ÄktB), sambolagen, föräldrabalken (FB), lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA), lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, hälso- och sjukvårdslagen (HSL), socialförsäkringsbalken (SFB) och bidragsbrottslagen.

Det ekonomiska biståndet regleras i Socialtjänstlagen, SoL, 4 kap.1-6 §§, men huvudsakligen i 1,2 och 3 §§. Reglerna betr. återkrav finns i 9 kap. och reglerna för överklagning i 16 kap. Socialtjänstens arbete med ekonomiskt bistånd påverkas även av andra lagar så som förvaltningslagen (FL), offentlighets- och sekretesslagen (OSL) och kommunallagen (KL), äktenskapsbalken (ÄktB), sambolagen, föräldrabalken (FB), lagen om mottagande av asylsökande m.fl. (LMA), lagen om etableringsinsatser för vissa nyanlända invandrare, hälso- och sjukvårdslagen (HSL), socialförsäkringsbalken (SFB).

Socialtjänstlagen (2001:453) (tänk på att § kan ändras under ett år)

Från och med den 1 januari 2002 har de paragrafer i socialtjänstlagen som specifikt berör rätten till ekonomiskt bistånd följande lydelse:

- 4 kap. 1 § Den som inte själv kan tillgodose sina behov eller kan få dem tillgodosedda på annat sätt har rätt till bistånd av socialnämnden för sin försörjning (försörjningsstöd) och för sin livsföring i övrigt.
Den enskilde skall genom biståndet tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Biståndet skall utformas så att det stärker hans eller hennes resurser att leva ett självständigt liv.
- 4 kap. 1a § Följande inkomster ska inte beaktas vid bedömningen rätten till bistånd enligt 1 §
1. hemmavarande barns inkomster av eget arbete,
2. hemmavarande skolungdomars inkomster av eget arbete, om skolungdomarna är under 21 år.
Till skolgång räknas studier i grundskolan eller gymnasieskolan. Inkomster som avses i första stycket får dock beaktas vid tillämpning av 1 § till den del de överstiger ett prisbasbelopp per kalenderår.
- 4 kap. 1b § Beslut om jobbstimulans. För den som har fått försörjningsstöd under sex månader i följd ska 25 procent av inkomsterna av anställning inte beaktas vid bedömningen av rätten till bistånd enligt 1 § (särskild beräkningsregel).
Den särskilda beräkningsregeln gäller under två år. Därefter måste kravet på att försörjningsstöd ska ha lämnats under sex månader i följd uppfyllas på nytt för att den särskilda beräkningsregeln ska gälla igen. Den särskilda beräkningsregeln gäller inte inkomster som anges i 1 a §.
- 4 kap. 2 § Socialnämnden får ge bistånd utöver vad som följer av 1 § om det finns skäl för det. Se även kapitel [7. ÅTERKRAV/FÖRSKOTT FÖRMÅN](#) och punkt [8. ÖVERKLAGNING](#).

- 4 kap. 3 § Försörjningsstöd lämnas för skäligen kostnader för
1. livsmedel, kläder och skor, lek och fritid, förbrukningsvaror, hälsa och hygien samt dagstidning, telefon och radio- och TV- avgift,
 2. boende, hushållsel, arbetsresor, hemförsäkring, samt medlemskap i fackförening och arbetslöshetskassa
- Skäligen kostnader enligt första stycket 1 skall i enlighet med vad regeringen närmare föreskriver beräknas enligt en för hela riket gällande norm (riksnorm) på grundval av officiella prisundersökningar av olika hushållstypers baskonsumtion. Om det i ett enskilt fall finns särskilda skäl, skall socialnämnden dock beräkna dessa kostnader till en högre nivå. Socialnämnden får också i ett enskilt fall beräkna kostnaderna till en lägre nivå, om det finns särskilda skäl till detta.
- 4 kap. 4 § Socialnämnden får begära att den som får försörjningsstöd under viss tid skall delta i av nämnden anvisad praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet om den enskilde inte har kunnat beredas någon lämplig arbetsmarknadspolitisk åtgärd.
- Den praktik eller kompetenshöjande verksamhet som avses i första stycket skall syfta till att utveckla den enskildes möjligheter att i framtiden försörja sig själv. Verksamheten skall stärka den enskildes möjligheter att komma in på arbetsmarknaden eller, där så är lämpligt, på en fortsatt utbildning. Den skall utformas med skäligen hänsyn till den enskildes individuella önskemål och förutsättningar. Socialnämnden skall samråda med Arbetsförmedlingen innan beslut fattas enligt första stycket.
- 4 kap. 5 § Om den enskilde utan godtagbart skäl avböjer att delta i praktik eller annan kompetenshöjande verksamhet som anvisats enligt 4 §, får fortsatt försörjningsstöd vägras eller nedsättas. Detsamma gäller om han eller hon utan godtagbart skäl uteblir från praktiken eller den kompetenshöjande verksamheten.
- 9 kap. 1 § Om någon genom oriktiga uppgifter eller genom underlåtenhet att lämna uppgifter eller på annat sätt förorsakat att ekonomiskt bistånd enligt 4 kap.1 § utgetts obehörigen eller med för högt belopp, får socialnämnden återkräva vad som har betalats ut för mycket.
- Om någon i annat fall än vad som avses i första stycket tagit emot sådant ekonomiskt bistånd obehörigen eller med för högt belopp och skäligen borde ha insett detta, får socialnämnden återkräva vad som har betalats ut för mycket.
- 9 kap. 2 § Socialnämnden får, i andra fall än vad som avses i 1 §, återkräva bistånd som den enskilde har erhållit enligt 4 kap.1 § endast om det lämnats
1. som förskott på en förmån eller ersättning,
 2. till den som är indragen i arbetskonflikt, eller
 3. till den som på grund av förhållanden som han eller hon inte kunnat råda över hindrats från att förfoga över sina inkomster och tillgångar.
- Har ekonomisk hjälp lämnats i annat fall än vad som avses i 4 kap.1 §, får socialnämnden återkräva hjälpen, om den getts under villkor om återbetalning.
- Ett beslut som avser ekonomisk hjälp som kan komma att återkrävas enligt denna paragraf skall vara skriftligt. Beslutet skall innehålla uppgift om den eller de

omständigheter som enligt denna paragraf utgör grund för återbetalningsplikten. Beslutet skall delges den enskilde.

9 kap. 3 § Vill socialnämnden föra talan om ersättning som enskild inte återbetalar frivilligt för ekonomisk hjälp som avses i 1 eller 2 § eller för kostnader som kommunen har haft enligt 8 kap. 1 § första eller andra stycket, skall talan väckas hos förvaltningsrätten inom tre år från det kommunens kostnader uppkom. Talan väcks vid den förvaltningsrätt inom vars domkrets den enskilde är bosatt.

Talan om ersättning får inte bifallas, om den ersättningsskyldige genom att återbetala kostnaden eller en del av denna kan antas bli ur stånd att klara sin försörjning eller sin dagliga livsföring i övrigt eller annars synnerliga skäl talar mot bifall till ersättningsanspråket.

9 kap. 4 § Socialnämnden får helt eller delvis efterge den ersättningsskyldighet som avses i 1 och 2 § § och i 8 kap. 1 § första och andra styckena.

1 kap 2 § *När åtgärder rör barn skall det särskilt beaktas vad hänsynen till barnets bästa kräver. Med barn avses varje människa under 18 år.*

3. ANDRA VIKTIGA PUNKTER I ARBETET MED EKONOMISKT BISTÅND

3.1. BARNRÄTTSPERSPEKTIV

I hushåll där det finns barn och ungdomar ska deras situation alltid uppmärksammas. Innan beslut fattas som rör hushåll där det ingår barn ska konsekvenserna för barnet/barnen alltid övervägas. Vid avslagsbeslut ska det alltid dokumenteras att övervägandet skett och vilken bedömning socialtjänsten gjort. Enbart en skrivning som "barnperspektivet har beaktats" är inte tillräcklig för att bedöma hur perspektivet har tagits in och eventuellt påverkat beslutet.

Utgångspunkten är alltid att föräldrarna inom ramen för sin förmåga och ekonomiska resurser har huvudansvaret för att säkerställa att barnen får sina behov tillgodosedda.

Det är inte tänkt att barnperspektivet ska tolkas som att allt utgår ifrån barnet och att det är det enda som avgör ett beslut om ekonomiskt bistånd. Det är heller inte tänkt att utredningen kring barnets situation i en familj som ansöker om ekonomiskt bistånd blir så genomgripande att det blir en barnavårdsutredning.

De punkter som är relevanta gällande handläggning av ekonomiskt bistånd är:

- Hur många barn vistas regelbundet i familjen?
- Låt aldrig barn tolka sina föräldrar i de fall föräldrarna inte kan svenska. Tolk ska i så fall bokas.
- Fråga om barnet/barnens vardag; förskola, skola, fritids, aktiviteter.
- Informera om barnets rättigheter och vilka poster som beviljas inom ramen för det ekonomiska biståndet.
- Vid hembesök: titta på barnens situation.
- Familjer med långvarigt försörjningsstöd: tänk på att om möjligt underlätta så att gymnasieungdomar kommer ut i sommarjobb.
- Ungdomar får behålla sina extra inkomster under ferier utan att det påverkar familjens försörjningsstöd (max ett prisbasbelopp per kalenderår).
- Vid beslut: hur påverkas barnet/barnen i familjen av beslutet.
- Kontrollera vräkningshotade/avstängd el: finns det barn i hushållet.

3.2. VÅLD I NÄRA RELATIONER

I arbetet med ekonomiskt bistånd är det viktigt att uppmärksamma det behov av hjälp som kan finnas i bidragshushållet i samband med våld i nära relationer och i samband med hedersrelaterat våld. Vid varje nybesök ställs FREDA kortfrågor. Framkommer det att den enskilde utsätts för våld ska kontakt erbjudas med handläggare för våld i nära relation. Det kan finnas skäl att vara generösare i bedömningen av det ekonomiska biståndet än normalt, då det handlar om våld i nära relationer (*SOSFS 2009:23*). Denna ärendetyp regleras i separata riktlinjer och det ekonomiska biståndet ska i sådana fall hanteras utifrån den ärendetypen.

Vid bedömning av rätten till bistånd i form av placering i skyddat boende ska den sökandes ekonomi inte avgöra om biståndsinsatser ska beviljas eller ej. I det akuta skedet är skyddsbehovet det primära och tillfälligt ekonomiskt bistånd kan beviljas utan sedvanlig prövning av den enskildes ekonomi.

Vid bedömning av rätten till ekonomiskt bistånd ska däremot behovsbedömningen kompletteras med en ekonomisk prövning, dvs kan behovet tillgodoses på annat sätt. Att hänvisa till eventuell partners försörjningsskyldighet är olämpligt i det akuta skedet. Vid handläggning i samband med ärenden om familjevåld är det lämpligt att lägga upp separata akter på vardera parterna.

4. EKONOMISKT BISTÅND

4.1. ALLMÄNT

Riktlinjerna bygger på att de flesta belopp är knutna till prisbasbeloppet, Pbb, vilket kan innebära en årlig uppräknings. Ändring av prisbasbeloppet sker varje år.

4.2. FÖRUTSÄTTNING FÖR RÄTT TILL EKONOMISKT BISTÅND

De allra flesta som har behov av försörjningsstöd saknar ett arbete. Den som sökt arbete på ett strukturerat sätt under en tid utan att få ett arbete ska erbjudas insatser för att öka den enskildes möjlighet att komma närmre arbetsmarknaden.

För att vara berättigad försörjningsstöd ska en arbetsför sökande stå till arbetsmarknadens förfogande. Sammanfattat innebär detta att den enskilde är inskriven på Arbetsförmedlingen, aktivt söker arbete samt vid behov deltar i arbetssökarverksamhet, praktik, av kommunen anordnad arbetsverksamhet, svenkaundervisning eller annan lämplig insats (bedömningen görs i varje enskilt fall). Krav på inskrivning på Arbetsförmedlingen är bland annat för att skydda sin sjukdomsgrundade inkomst, SGI. I de fall den enskilde inte kan, på grund av psykisk eller fysisk problematik, ska detta styrkas med läkarintyg.

4.3. UTBETALNING

Försörjningsstöd utbetalas vanligtvis till klientens bankkonto. Direktutbetalning till klienters konto kan ske i undantagsfall men skall bedömas mycket restriktivt.

Vid akut nödvändigt behov av försörjningsstöd, för klienter med missbruk eller upprepad överkonsumtion m.m., kan rekvisition användas **dock ej för alkoholhaltiga drycker eller tobaksvaror**. Rekvisition ska dock användas endast i nödfall om det inte finns annan lösning och i samråd med klienten.

Socialstyrelsen, handbok för socialtjänsten ekonomiskt bistånd, sidan 132:
Extraordinära utbetalningssätt i form av rekvisitioner eller matkuponger bör endast användas i yttersta undantagsfall, om mycket speciella omständigheter föreligger. Sådana utbetalningssätt är starkt integritetskränkande och står i strid med viktiga principer i socialtjänstlagen, till exempel principerna om självbestämmande och delaktighet.

Delegat:

Direktutbetalning till klienters konto

E-chef IFO

5. FÖRSÖRJNINGSTÖD

Försörjningsstödet består av två delar (SoL 4 kap 3 §): en schabloniserad del (riksnormen) och en icke-schabloniserad del (skäliga kostnader) som ska medräknas som kostnad, om den inte är oskäligt hög, se Socialutskottets betänkande 2000/01: SoU18 sidan 31, "vara vad en låginkomsttagare på orten normalt har möjlighet att kosta på sig".

Utöver detta kan andra utgifter för livsföringen i övrigt, enl. uppställningen nedan tillkomma.

A. Riksnormen:

B. Skäliga kostnader:

C. Utgifter för livsföringen i övrigt:

Schabloniserad del

Personliga kostnader

- livsmedel
- kläder, skor
- lek och fritid
- hälsa och hygien
- förbrukningsartiklar

Ej schabloniserad del

- boendekostnad
- hushållsel
- arbetsresor
- hemförsäkring

Ej schabloniserad del

- glasögon
- läkarvård
- mediciner
- tandvård
- annat den enskilde ansöker om

Gemensamma hushållskostnader

- förbrukningsvaror
- dagstidning, telefon

5.1. RIKSNORMENS KOSTNADER

Riksnormen är schabloniserad och den fastställs av regeringen varje år. Riksnormen utgörs av personliga kostnader och gemensamma hushållskostnader. De personliga kostnaderna gäller i förhållande till den enskilda personen medan de gemensamma hushållskostnaderna gäller i förhållande till hela hushållet och då utifrån hur många personer som ingår i hushållet.

Socialstyrelsen handbok för socialtjänst, ekonomiskt bistånd, sidan 57:

En hushållsgemenskap innebär att två eller flera personer stadigvarande bor i samma bostad så att de kan utnyttja flerpersonshushållets ekonomiska fördelar, till exempel köpa livsmedel och förbrukningsvaror gemensamt eller dela abonnemang på telefon och tidning. Det behöver alltså inte vara en hushållsgemenskap där parterna har någon form av ekonomiskt ansvar för varandra.

5.1.1. GENERELLT EKONOMISKT BISTÅND

Delegat:

För godkännande av ekonomiskt bistånd enligt riksnorm och riktlinjer:	Soc. sekr.
För godkännande av ekonomiskt bistånd över riksnorm och riktlinjer högst 20 % av Pbb:	E-chef IFO
Därutöver:	U LoS

5.1.1.1. FÖRSÖRJNINGSTÖD I SAMBAND MED STUDIER

Vuxna:

Huvudregeln är att studerande skall finansiera sina studier genom studiemedelssystemet. Kan den enskilde inte försörja sig därigenom får han/hon ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. Detta gäller även vid hushåll. *För att ett hushåll ska beviljas socialbidrag krävs att samtliga i hushållet gör allt de kan för att bidra till hushållets försörjning (RÅ 1995 ref. 79 mål nr 6620-1994).*

Om synnerliga skäl föreligger kan avsteg göras från ovanstående.

Det kan gälla en sökande som genom sina studier och studiemedel blir i behov av lägre försörjningsstöd än annars, samtidigt som det är troligt att studierna i sig leder till arbete.

En noggrann prövning får visa skälen till att försörjningsstöd är motiverat.

Delegat:

För godkännande av försörjningsstöd i kombination med studiemedel: U LoS

Andra studerande bör, även vid gymnasiestudier, uppmanas att söka studiemedel inkl. lånedel.

Studiemedel avser att täcka 9 månader av året. Under sommar-uppehållet är den studerande berättigad till försörjningsstöd i normal omfattning under förutsättning att vederbörande uppfyller andra villkor, ska ex vis stå till arbetsmarknadens förfogande från och med första arbetslösa dagen. Överskott av eventuell inkomst från CSN räknas inte med då det avser att täcka tiden för studierna. .

Studier som är att betrakta som arbetsmarknadspolitisk åtgärd kan berättiga till försörjningsstöd. Kostnader för kurslitteratur eller andra merkostnader som kan tillkomma för sådana studier godkänns inte (*KamR Stockholm mål nr 25588-1996*). Eventuella resekostnader för sådana studier betraktas som arbetsresor.

Ungdomar:

Ungdomar som går gymnasieskola, i vissa fall upp till 21 års ålder, skall enl. reglerna i föräldrabalken försörjas av sina föräldrar. I den mån ungdomar med pågående gymnasiestudier söker försörjningsstöd prövas detta utifrån föräldrarnas ekonomi.

Från och med höstterminen det år den unge fyller 20 år är det möjligt att få studiemedel (bidrag & lån) även för studier på ungdomsgymnasiet.

Om sökanden själv föredrar att inte söka studiemedel kan normberäkningen grunda sig på de inkomster som sökanden skulle haft med studielån. Länsrätten i Värmland avslog i en dom 5 mars 2007 (*mål nr 33-07*) en överklagan av ett beslut enligt ovan.

Vikten av att ungdomar slutför sina gymnasiestudier betonas i alla sammanhang som behandlar ungdomar och arbetsmarknadsfrågor. Det från anses i linje med strömningarna i samhället i övrigt att möjligheterna till försörjningsstöd i samband med gymnasiestudier underlättas. Att utan anledning avbryta gymnasiestudier för att börja jobba påverkar rätten till bistånd då sökandes snabbaste väg till egen försörjning bör vara genom avklarade studier.

Vid bedömningen tas hänsyn till om ungdomarna haft särskilda sociala skäl till att gymnasiestudierna inte fullföljts i vanlig ordning, och särskild hänsyn tas till att ungdomar inte kan ta studielån för att finansiera sina gymnasiestudier förrän hösten det år de fyller 20 år.

Om föräldrarna är försörjningsskyldiga enligt föräldrabalken kan det ändå finnas särskilda sociala skäl till att bortse från denna skyldighet. Försörjningsskyldigheten råder primärt och mycket starka skäl krävs för att socialnämnden skall bortse från denna. Denna utredning görs av enheten för barn- och unga på IFO.

Om föräldrarna inte längre är försörjningsskyldiga för en ungdom som vill återuppta sina ej avslutade gymnasiestudier så beviljas försörjningsstöd efter sedvanlig prövning till uppehälle och, i förekommande fall, till boendekostnad i avvaktan på att studielån kan sökas. I dessa fall bör återkrav beaktas. Från det året man fyller 20 år kan man söka CSN. Om försörjningsstöd utgår enligt ovan så ställs krav på en noggrann uppföljning, av hur studierna fungerar. En frånvaro, oavsett om den är giltig eller ogiltig, på 20 % av lektionerna under en 4 veckors period får anses vara gränsen för vad som kan accepteras i form av frånvaro för att försörjningsstöd skall utgå enligt full norm. Den ungdom som inte sköter studierna får försörjningsstödet indraget och uppmanas att ställa sig till arbetsmarknadens förfogande. Om försörjningsstöd skall utgå under pågående gymnasiestudier så krävs att den unge är motiverad att studera och även om sjukdom är anledningen till hög frånvaro, så måste man ifrågasätta om det är lämpligt med studier under rådande omständigheter.

Delegat:

För godkännande av försörjningsstöd i kombination med studiemedel: U LoS

SFI-studerande

SFI-studier kan kompletteras med socialbidrag. Det är inte skäligt att man ska behöva skuldsätta sig för att lära sig svenska, varför det inte är ett krav att ta lån. Deltagande i SFI-studier är att jämföra med arbetsmarknadsutbildning och det innebär att **närvaro är ett krav för att få bistånd** (RÅ ref 1995:88, mål nr 6523-1994). SFI-studier ska kompletteras med arbetssökande.

Söka jobb i stället för att gå på SFI

Kammarrätten ansåg att sökanden som, tvärt emot socialnämndens anvisningar, fortsatt att läsa på SFI på C-nivå i stället för att delta i arbetssökarverksamhet, inte gjort vad han kunnat för att så snabbt som möjligt bli självförsörjande. Därför var det rätt att avslå ansökan om bistånd (Stockholm 23 maj 2008, mål nr 8454/5-07).

SFI med olika studievägar (1- 3) och olika nivåer (A-D)

Studieväg 1	analfabet	A-B-nivå
Studieväg 2	9-årig skolbakgrund	B-C-nivå
Studieväg 3	mer än 9-år i skola	C-D-nivå

5.1.1.2. FÖRSÖRJNINGSSTÖD I SAMBAND MED BEHANDLINGSCHEM

Observera vikten av att den enskilde på ett tidigt stadium informeras om i vilken utsträckning den egna ekonomin kan komma att påverkas i samband med vistelse på behandlingshem. Kommunen får ta ut ersättning för uppehållet av den som på grund av missbruk av alkohol, narkotika eller därmed jämförbara medel får vård eller behandling i ett hem för vård eller boende eller i ett familjehem (SoL 8 kap. 1 §) Detta sker i form av egenavgift, utifrån individuell beräkning, vanligtvis 80 kr/dag. Dessa ärenden handläggs av enhet som beviljat behandlingshemmet.

A. Vårdkostnad:

Vårdkostnaden vid behandlingshemmet skall efterskänkas om den sökande inte har löpande egna inkomster som lön, sjukpenning etc. Försörjningsstöd utgår inte till denna kostnad.

Delegat:

Beslut om eftergift av ersättningskyldighet Enligt 8 kap 1 § Soc. sekr.

B. Ekonomiskt bistånd till den som inte har egen bostad:

B.1 Institutionspeng

Institutionspeng beviljas vid vistelse på behandlingshem eller sjukhus om behovet inte kan tillgodoses genom egna inkomster eller tillgångar ex. banktillgodohavanden. En förutsättning är att personen ifråga är myndig och inte längre tillhör gymnasieskolan. Uppfylls inte dessa förutsättningar är föräldrarna försörjningsskyldiga och en eventuell ansökan om bistånd prövas då utifrån dessa förutsättningar.

Det bistånd som beviljas till institutionspeng är 50 kr/dag, för exempelvis:

- Lek och fritid
- Hälsa och hygien
- Dagstidning och telefon

B.2 Kläder och skor

För den som endast erhåller fickpengar löpande kan bistånd till kläder och skor prövas löpande separat och beviljas med beloppet för motsvarande post i riksnormen. Det kan vara lämpligt att bevilja biståndet för kläder och skor klumpvis för två till tre månader, beroende på sökandens behov, årstiden samt den planerade behandlingshemsvistelsens längd. Krav ställs dock att den enskilde tagit med redan befintliga kläder och beviljas inte per automatik ekonomiskt bistånd till kläder löpande.

C. Ekonomiskt bistånd till den som har eget boende:

För personer som under behandlingstiden har kvar sin bostad ingår även kostnader med anknytning till bostaden i det reducerade försörjningsstödet. Bistånd beviljas under förutsättning att behovet inte kan tillgodoses på annat sätt, genom egna inkomster eller andra tillgodohavanden.

I bedömningen bör dock vägas in om det handlar om andrahandslägenhet, om det är gott om bostäder inom kommunen, om det är lätt för den sökande att få ny bostad etc. Det kan motivera ett avslag avslå kostnaderna.

Dessa kostnader är:

- Hyra
- Hushållsel (ej uppvärmning)
- Hemförsäkring
- Avgift för fackförening och A-kassa

Bistånd till dessa kostnader ska beviljas efter sedvanlig prövning. Den enskilde är ansvarig för att se till att räkningar inkommer till IFO i god tid.

5.1.1.3. FÖRSÖRJNINGSSTÖD I SAMBAND MED FÄNGELSEVISTELSE

Den som avtjänar en strafftid på högst 6 mån beviljas bistånd till boendekostnad, hemförsäkring samt elkostnad. Den enskilde är själv ansvarig för att räkningar inkommer till IFO i god tid samt informera ansvarig handläggare om fängelsevistelsen.

I bedömningen bör dock vägas in om det handlar om andrahandslägenhet, om det är gott om bostäder inom kommunen, om det är lätt för den sökande att få ny bostad vid frigivningen etc. Det kan motivera ett avslag avslå kostnaderna (*KamR i Stockholm avd 2 mål nr 7251-1998*).

Då det gäller andra kostnader; tandvård etc. har kriminalvårdsstyrelsen egna riktlinjer som skall granskas innan bistånd beviljas.

5.1.1.4. FÖRSÖRJNINGSSTÖD FÖR FÖRETAGARE ELLER PERSONER MED FRIA YRKEN

Egen företagare har i normalfallet inte rätt till ekonomiskt bistånd. Krav ska ställas på att företaget läggs vilande alternativt avregistreras. Om företaget är vilande, ska den enskilde styrka att det är inaktivt.

I undantagsfall kan ekonomiskt bistånd beviljas av socialnämnden om företaget är ett led i en rehabilitering och/eller kan bidra till att hushållet inom nära framtid blir självförsörjande

Starta-egget-bidrag från Arbetsförmedlingen räknas som en arbetsmarknadsåtgärd. Under den period sådant bidrag utgår, kan kompletterande ekonomiskt bistånd beviljas till hushållets försörjning. Sådant beslut fattas av ansvarig handläggare.

Sökande med *fria yrken* (konstnärer, författare, artister, frilans etc.) har ofta F-skattsedel eftersom detta är ett krav från deras uppdragsgivare. Deras ansökan om försörjningsstöd eller annat

ekonomiskt bistånd ska prövas på samma sätt som för andra hel- eller deltidsarbetslösa, d.v.s. de ska vara inskrivna på arbetsförmedling och söka tillgängliga lämpliga arbeten.

5.1.1.5. ARBETSLÖSA OCH SAMARBETE/SAMVERKAN MED ANDRA MYNDIGHETER

Den som söker ekonomiskt bistånd enligt 4 kap. 1 § socialtjänstlagen och är arbetslös men arbetsför ska bland annat följande krav ställas:

- Inskrivna på arbetsförmedlingen
- Aktivt söka arbete inom varierande yrkesområden
- Ta anvisat arbete
- Delta i av Arbetsförmedlingen anvisad arbetsmarknadspolitisk åtgärd
- Vid behov delta i svenskundervisning.

Socialtjänsten kan även kräva att den sökande, enl. SoL 4 kap. 4 § deltar i kommunal verksamhet som är kompetenshöjande och syftar till att ge den arbetslöse större förutsättningar att få arbete. Det kan vara t.ex. arbetssökarverksamhet eller arbetsträning i kommunal regi. Beslutet ska tas i samråd med Arbetsförmedlingen. Beslut enligt SoL 4:4 är ej överklagningsbart.

Socialtjänsten skall samarbeta med arbetsförmedlingen och en handlingsplan ska upprättas av den sökande och arbetsförmedlingen. Av handlingsplanen ska framgå vad den sökande ska bidra med för att nå syftet med egen försörjning.

5.1.1.6. KOMPETENSHÖJANDE VERKSAMHET (4 KAP. 4 OCH 5 §§ SOL)

Den kompetenshöjande insatsen ska utformas i samråd med klienten och Arbetsförmedlingen. Om klienten utan godtagbart skäl avböjer kompetenshöjande verksamhet eller uteblir från verksamheten kan försörjningsstöd nedsättas eller avslås enligt 4 kap. 5 § SoL. Om beslut fattas om nedsättande av bistånd, får det endast göras för de dagar personen inte närvarat på utbildningen eller praktiken.

5.1.1.7. BISTÅND VID AVSTÄNGNING FRÅN ARBETSLÖSHETSERSÄTTNING

Den som på egen begäran slutar ett arbete blir avstängd från ersättning under 45 ersättningsdagar. Denna avstängning går utöver den vanliga karensen på 5 dagar som alla har i arbetslöshetsförsäkringen. För sökande som utan synnerliga skäl sagt upp sig ska stora krav ställas på planering angående försörjningen i avvaktan på utbetalning av arbetslöshetsersättningen. Som grundregel skall socialtjänsten ej kompensera inkomstbortfall då sökanden blivit avstängd från arbetslöshetsersättning. Vid prövning av rätt till försörjningsstöd kan ändå ibland hänsyn tas till orsaken till uppsägningen. Sökanden ska dock alltid uppmanas försöka få avstängningen från arbetslöshetsersättning hävd.

5.2. SKÄLIGA KOSTNADER/LIVSFÖRING I ÖVRIGT

De faktiska kostnaderna består av sådana kostnader som inte kan schabloniseras, men som kan godkännas vid beräkning av försörjningsstödet. Exempel på sådana kostnader är:

- Boendekostnader
- Hushållsel (ej uppvärmning)
- Arbetsresor
- Hemförsäkring
- Fackförening och a-kassa
- Läkarvård (ej uteblivna besök)
- Tandvård, kostadsförslag krävs innan ekonomiskt bistånd beviljas.
- Glasögon, kostadsförslag krävs innan ekonomiskt bistånd beviljas.

För livsföringen i övrigt kan även annat beviljas om man anser att den enskilde behöver det för tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Det kan vara möbler husgeråd mm.

5.2.1. ADRESSÄNDRING ELLER EFTERSÄNDNING

Det kostar ingenting att göra adressändring. Däremot kostar det att få posten eftersänd. Det är inte nödvändigt att ha eftersändning för att ha en skälig levnadsnivå. Som regel kan man ordna på annat sätt så man får den post som sänts till adressen man flyttat ifrån. Man kan också begära att posten returneras till avsändare.

5.2.2. ADVOKATKOSTNADER

I hemförsäkring ingår rättsskydd som sökanden eventuellt kan använda för att täcka en del av sina kostnader för juridisk hjälp. Uppgifter om rättsskyddet finns i försäkringsbrev eller försäkringsvillkor.

[Rättshjälp](#) kallas den ekonomiska hjälp staten kan ge vid rättsliga angelägenheter eller tvister. Genom en lagändring 1997 försvårades möjligheterna för enskilda att få rättshjälp. Sökande som är med i fackförening kan ibland få juridisk hjälp genom dem.

Socialstyrelsen handbok för socialtjänst, ekonomiskt bistånd, sidan 77:

Det finns regler om storleken på rättshjälpsavgiften i 23 § rättshjälpslagen (1996:1619). En myndig person måste alltid betala en del av kostnaden för rättshjälp själv, men avgiften varierar bland annat beroende på personens ekonomiska underlag och den totala kostnaden för rättshjälp.

När rättshjälpsavgiften ska fastställas räknas kontinuerligt erhållet försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen som inkomst (Domstolsverkets författningssamling DVFS 2007:8). En biståndssökande som har beviljats rättshjälp kan också få ekonomiskt bistånd till rättshjälpsavgiften, för att han eller hon ska kunna ta tillvara sina rättigheter och därmed uppnå en skälig levnadsnivå. Det förutsätter att rättshjälpsavgiften är beräknad utifrån hans eller hennes inkomst som består av bistånd enligt socialtjänstlagen.

Om den biståndssökande behöver juridisk hjälp men inte får rättshjälp, kan socialtjänsten i vissa fall ge bistånd även för kostnader i till exempel vissa familjerättsliga ärenden eller i boendetvister.

Ett skäl att bevilja bistånd kan vara att den biståndssökande annars inte uppnår en skälig levnadsnivå i sin sociala situation. Då kan det vara motiverat att socialtjänsten ger ekonomiskt bistånd så att den biståndssökande till exempel kan skilja sig eller fullfölja sitt ärende i hyresnämnden.

Ekonomiskt bistånd kan i dessa fall beviljas till självrisken vid rättsskydd och till den kostnad som tillkommer sökanden vid statlig rättshjälp om målet gäller t.ex. familjerättsliga ärenden.

I de vissa fall ekonomiskt bistånd beviljas till rättshjälp bör sökande hänvisas till att ordna med avbetalning. Se följande rättsfall: Kammarrätt 2011-2550

5.2.3. AVGIFT FÖR SVENSK MEDBORGARSKAP

Invandrare som söker svensk medborgarskap skall betala en avgift till Migrationsverket på f.n. 1500 kr. Ekonomiskt bistånd beviljas inte till sådan kostnad. (*KamR Sundsvall 1998-01-12, mål nr 2034-1997*)

5.2.4. BARNOMSORGSKOSTNADER

Kostnaden för barnomsorg/fritidshemkostnad beviljas till faktisk kostnad om den (godkänns under förutsättning att kostnaden maximalt uppgår till kommunens taxa) är grundad på rätt inkomst och omsorgstid. Beträktas som en kostnad för livsföringen i övrigt.

5.2.5. BEGRAVNINGSKOSTNADER

5.2.5.1. DÖDSBOANMÄLAN, DÖDSBOFÖRVALTNING OCH BEGRAVNINGSKOSTNADER:

Begravningskostnader ska i första hand täckas av tillgångar i dödsboet. Regleras i separata riktlinjer.

5.2.5.2. EFTERLEVNADES KOSTNADER VID BEGRAVNING

Bistånd till kostnad för resa i samband med begravning, ska prövas i förhållande till den enskildes situation. Om den avlidne är en nära anhörig, och speciella skäl finns, kan bistånd till sådan kostnad beviljas. I dessa fall gäller billigaste färdstätt. Detsamma gäller vid bouppteckning efter nära anhörig.

Till kostnad för *begravning utomlands* kan bistånd beviljas med maximalt 30% av basbeloppet, motsvarande vad som beviljas till begravningskostnad i Sverige.

I riksnormen ingår pengar till kläder varför extra bidrag till begravningskläder som regel inte beviljas. *Se dom mål nr 1716-98 Länsrätten i Värmland där kläder till begravning "inte anses vara av så speciell karaktär att det rimligen kan krävas att de bekostas av det i normen ingående beloppet för kläder", det vill säga att behovet bedöms tillgodosett genom tidigare beviljat bistånd.*

Delegat:

Begravningskostnader i samband med dödsboanmälan

Soc. Sekr.

Begravningskostnader i övriga fall

U LoS

5.2.6. ELKOSTNADER

En skälighetsbedömning av förbrukning av hushållsel görs enligt följande:

1 person 225 kWh

2 personer 300 kWh

3 personer 350 kWh

4 personer 425 kWh

5 personer 475 kWh

6 personer 537 kWh

Beräkning av skälig elkostnad görs efter individens elpris.

Kostnader för eluppvärmning av hus skall ingå i villaberäkningen.

5.2.7. FLYTTKOSTNADER

Flyttkostnad **från** kommunen kan beviljas till ett belopp som motsvarar kostnad för billigaste sättet men högs 25 % av Pbb.

Vid flyttning av arbetsmarknadsskäl ska möjligheten att få bidrag från arbetsförmedlingen undersökas.

Det beviljade biståndet ska i första hand gälla hyra av släpvagn inklusive kostnader för dragfordonets drivmedel, i andra hand hyra av flyttbil inklusive kostnader för drivmedel och fordonsförsäkring.

Endast om särskilda skäl finns godtas anlitanande av flyttfirma. Vid flytt från Munkfors kommun kan vid behov bistånd beviljas till försörjningsstöd den första månaden i den nya kommunen, t.ex.

riksnorm samt skälig boendekostnad.

I bedömningen får också vägas in hur hushållets inkomster sett ut före flytten och om kostnaden kunnat planeras och finansierats av egna medel.

Vid flytt **inom** Munkfors kommun eller dess närhet, och det föreligger sociala skäl, ska vid behov av flytt hjälp möjligheten undersökas att ta hjälp av Munkfors kommuns arbetsmarknadsenhet (AME). Flyttkostnad inom kommunen beviljas i övrigt endast om särskilda skäl för flyttningen föreligger. I övrigt tillämpas samma bedömningsgrunder som vid flytt från kommunen.

Flyttkostnader för flytt som skett **till** kommunen beviljas inte. Om det skall utgå försörjningsstöd till den kostnaden skall utflyttningkommunen ta ställning till det.

Ansökan om kostnaden skall ha skett innan flytten.

Delegat:

Bevilja flyttkostnad om max 25 % Pbb:	E-chef IFO
Därutöver	U LoS

5.2.8. FRITIDSKOSTNADER

Fritidskostnader ska normalt sett täckas av posterna i riksnormen som rör lek och fritid.

Utifrån särskilda behov, som t.ex. för barnfamiljer med långvarigt bidragsberoende (över sex månader), kan, efter en individuell prövning, bistånd till högre belopp än vad som ingår i normen även beviljas till lek- och fritidsartiklar för barn om det är av vikt för barnets utveckling och behov av stimulans. Bistånd till cykel inkl. cykelhjälm utgår med högst 3 % av basbeloppet. Se även [Rekreationsresor](#)

Delegat:

Bevilja högre bistånd än norm	E-chef, IFO
-------------------------------	-------------

5.2.9. GLASÖGON

Kostnadsförslag behöver lämnas för att IFO ska kunna utreda behovet och bedöma om kostnaden gör att sökande tillförsäkras en skälig levnadsnivå. Skälig kostnad för glasögon är de paketpris som de flesta optiker erbjuder eller enligt billigaste alternativ. Om det föreligger medicinskt behov av t.ex. särskild slipning eller behandling av glasen skall det framgå av intyget. Den extra kostnaden ska godtas om speciell slipning eller behandling är det enda alternativet för att korrigera sökandens synfel. Tilläggsbehandlingar beviljas inte.

Barn har rätt till Landstingsbidrag upp till 800 kronor för glasögon. Behovet tillgodoses i regel inom denna ram. Om ytterligare bistånd söks ska **intyg** från ögonläkare eller legitimerad optiker samt **kostnadsförslag** som styrker behovet av glasögon och vad som ingår i begärt pris lämnas. I vissa fall är det motiverat med dyrare bågar för barn, efter samråd med optiker.

Kostnad för kontaktlinser kan godtas om det är det enda alternativet för sökanden och behovet är styrkt med läkarintyg.

5.2.10. HEMFÖRSÄKRING

Hemförsäkring godkänns och beviljas månadsvis. Villaförsäkring godkänns ej utan skall ingå i villaberäkningen.

5.2.11. HEMUTRUSTNING

När en ansökan görs om bistånd till hel eller kompletterande hemutrustning skall en bedömning göras av den sökandes förutsättningar att själv kunna skaffa en del av utrustningen. Har den sökande möjligheten att inom rimlig tid med egen inkomst eller på annat sätt skaffa nödvändig hemutrustning skall ej bistånd beviljas. Hemutrustning kan endast beviljas vid ett förväntat långvarigt bidragsbehov.

Vissa undantag kan dock förekomma. Det kan t.ex. gälla familjer med minderåriga barn, personer där sociala/ekonomiska skäl gör att viss utrustning kan vara nödvändig i avvaktan på inkomst eller ärenden som aktualiserats utifrån våld i nära relation.

Vid prövning av bistånd till hemutrustning skall hänsyn tas till:

- Befintlig hemutrustning inkl. utrustning som kan medföras vid separation eller flyttning från föräldrahemmet
- Bedömning av aktuell och framtida försörjningsmöjlighet
- Är behovet akut och nödvändigt för att sökanden med kort varsel ska kunna flytta in i en anvisad bostad
- Kommer sökande att inom rimlig tid själv kunna skaffa sig eller komplettera en hemutrustning
- Vilka möjligheter har sökanden haft att spara till eller planera för boende och hemutrustning
- Vilken hjälp kan den sökande få av nätverket? Unga människor som flyttar hemifrån ska normalt inte behöva få bistånd av samhället till grundutrustning. I de fall bistånd beviljas bör kostnader beviljas för en betydligt enklare standard än för äldre och barnfamiljer.

Till hemutrustning kan bistånd beviljas med maximalt 15 % av Pbb för ensamstående. Vid fler i familjen kan beloppet ökas med maximalt 3 % av Pbb per person.

Hushåll där barn ingår skall individuell bedömning göras utifrån barnets ålder, antal syskon och beslutas i samråd med enhetschef.

Vid ett mycket långt behov av ekonomiskt bistånd kan det även bli aktuellt med underhåll och komplettering av befintlig utrustning.

När en ansökan görs om hel eller kompletterande hemutrustning ska en bedömning göras om den sökandes förutsättningar att med egna medel kunna skaffa en del av den.

Vid behov av försörjningsstöd under kortare tid än tre månader föreligger vanligen ej behov av bistånd till hemutrustning.

I utredningen om hemutrustning ingår som regel hembesök.

Den som saknar hemutrustning kan beviljas bistånd till köksmöbler, husgeråd och sängutrustning som tillgodoser ett fungerande behov. Biståndet ska ligga på en nivå som gör det möjligt att göra inköp på begagnatmarknaden och/eller med extrapriser. För inköp av madrass och sängkläder gäller lågprisaffär. Biståndet ska ligga på en nivå som gör det möjligt att göra inköp på begagnatmarknaden och/eller med extrapriser.

För barnfamiljer kan det även bli aktuellt med bistånd till *möbler i vardagsrum*.

Delegat:

Belopp upp till 15 % av Pbb för ensamstående:	E-chef IFO
Belopp över 15 % av Pbb för ensamstående:	U LoS

Dator

Vuxna skall i första hand hänvisas till datorer på bibliotek och för arbetssökande till arbetsförmedlingen. I vissa fall kan en dator beviljas och som regel täcker de billigaste datorerna behovet för att kunna tillförsäkras en skälig levnadsnivå, så som myndighetskontakter, hänga med i samhällsutvecklingen samt söka jobb. Vanligtvis finns det datorer för cirka två tusen kronor som täcker det grundläggande behovet. Se dagspress och annonsblad för att se aktuella priser.

De flesta skolor tillhandahåller datorer som eleverna får disponera, vilket gör att behovet av dator i sådana fall är tillgodosett. Om detta ska utredas genom att skolan kontaktas kan skolans

bestämmelser efterfrågas rent allmänt utan sekretessmedgivande, men om det är frågor som gäller en speciell elev måste sökanden ge sitt medgivande till att kontakter tas.

Internet

Kostnader för internet faller inom livsföring i övrigt. Ekonomiskt bistånd kan beviljas till kostnader upp till 0,5% av prisbasbeloppet.

TV

Barnfamiljer kan beviljas bistånd till TV med högst 5 % av Pbb. Även äldre och personer funktionsnedsättning med långvarigt biståndsbehov (minst 1 år) kan av sociala skäl beviljas bistånd till TV. Dator jämnställs med TV.

Damsugare

Det är idag som regel nödvändigt att ha en dammsugare för att ha en skälig levnadsnivå. Däremot är det inte ett akut behov som ingår i den basutrustning som beviljas. För barnfamiljer, äldre, handikappade och de som troligtvis inte får egen försörjning på lång tid, kan det vara befogat att bevilja socialbidrag till dammsugare tidigare än ovan nämnda sex månader. Bistånd till dammsugare kan beviljas med högst 2,5 % av Pbb.

Flyktingar

Flyktingar eller utländska medborgare som fått uppehållstillstånd p.g.a. anknytning till flykting, ska i första hand söka hemutrustningslån via Centrala studiestödsnämnden (CSN).

5.2.12. IDENTITETSHANDLING OCH PASS

Kostnad för legitimationshandling ingår i skälig levnadsnivå varför bistånd ska beviljas. Försörjningsstöd utgår i normalfallet inte för pass.

5.2.13. KOSTTILLÄGG

Kosttillägg kan i vissa fall utgå till bidragsberättigade personer med fördyrade matkostnader på grund av sjukdom. Vid ansökan om ekonomiskt bistånd till specialkost/kosttillägg bör i första hand möjligheten till ersättning från Försäkringskassan utredas. Möjligheten att köpa specialkost billigare på apotek ska även utredas, läkare med specialkompetens får (enligt Läkemedelsverkets författningssamling 1997:13 2§) på livsmedelsanvisning till den som är under 16 år förskriva livsmedel som ingår i specialkost så att de på apoteket får köpa nödvändiga livsmedel till reducerat pris. Skälet till behov av särskild kost ska alltid styrkas med läkarintyg. Det ska framgå av intyget hur länge läkarens bedömning gäller.

Kostnader för specialkost kan ingå i eventuell handikappersättning/vårdbidrag, i dessa fall beviljas inte försörjningsstöd till kostnaderna.

Kosttillägg (per månad) utgår enligt följande:

Glutenfri kost: med högst 1 % av Pbb

Proteinreducerad- och fettreducerad kost: med högst 2 % av Pbb.

Konsumentverket har 2005 fastslagit att diabetes inte medför fördyrade matkostnader, höjd matnorm skall således inte utgå till diabetiker.

Vad gäller kosttillägg avseende laktosintolerans finns inga riktlinjer från Konsumentverket. Storleken på de fördyrade kostnaderna är beroende av vilka ersättningsprodukter som väljs. En individuell prövning får göras utifrån de merkostnader som sökande kan redovisa.

5.2.14. KLÄDER OCH SKOR

Utgifter för kläder är fastslaget i riksnorm och extra bistånd utgår därför i regel inte till detta ändamål. Vid särskilda omständigheter kan emellertid skäl finnas att frångå denna huvudregel. Det kan t.ex. handla om snabb vikt-minskning/ökning p.g.a. sjukdom, barn-perspektiv osv.

5.2.15. LÄKARVÅRD/MEDICIN

Försörjningsstöd kan godkännas för kostnader som avser sjukbesök hos läkare, sjuksköterska, psykolog, kurator och sjukgymnast. Gränsen går vid insatser som är hälso- och sjukvård och som sjukvårdshuvudmannens ansvarar för. Det kan inte vara rimligt att socialtjänsten ska bekosta till exempel psykoterapi, alternativ medicinsk behandling eller andra sjukvårdande insatser (prop. 2000/01:80 s. 93). Den som söker sådant bistånd ska hänvisas till vårdcentral eller närmaste öppna psykiatriska mottagning. Däremot kan kostnader för till exempel sjukgymnast eller naprapat ingå, efter remiss av läkare.

Receptbelagd medicin inom förmån bedöms som godtagbar utgift vid redovisning av kvitto med tillhörande receptspecifikation. Om speciella skäl finns kan annan medicin godkännas utifrån ett läkarutlåtande. Högkostnadsskyddet skall utnyttjas vad beträffar både läkarvård och medicin. Vissa läkemedel täcks inte av högkostnadsskyddet, till exempel bantnings- eller potensläkemedel. Det innebär att samhället inte subventionerar kostnaderna utan den enskilde får själv stå för alla kostnader. Det är inte meningen att socialtjänsten ska ta över kostnaderna för dessa läkemedel utan vara mycket restriktiv med att ge bistånd till läkemedel som inte täcks av hög-kostnadsskyddet. I individuella fall kan socialtjänsten göra en annan bedömning, till exempel efter samråd med en läkarkonsult. Den enskildes möjlighet till delbetalning av mediciner ska undersökas.

5.2.16. MAGASINERINGSKOSTNAD

Vid vräkning kan behovet i regel tillgodoses genom att Kronofogden tar hand om bohaget, i sådana fall beviljas inte bistånd för kostnaden.

Bistånd till kostnad för magasinering av bohag kan beviljas den som har löpande försörjningsstöd om den sökande inom 3 månader kommer att få en ny bostad. Beslutet ska tidsbegränsas och omprövas vid behov. Det är den enskilde som ska stå för kontraktet gentemot magasineringsfirman.

Vid vräkning från bostadssocialt kontrakt magasineras bohag på Arbetsmarknadsenheten, se separata riktlinjer för bostadssocialt kontrakt.

Bedömningen ska även grunda sig på bohagets skick och storlek samt om kostnaderna för magasineringen överstiger kostnaden för nyanskaffning av bohag.

Delegat:

Bevilja kostnad gällande magasinering upp till 3 månader	E-chef IFO
Bevilja kostnad gällande magasinering över 3 månader	U LoS

5.2.17. REDUCERAD NORM

Riksnormen kan i vissa fall reduceras. Det gäller exempelvis vid akutsituationer, då sökanden haft inkomst över norm, då sökanden avböjt kompetenshöjande åtgärd eller annan sysselsättning, själv orsakat inkomstbortfall ex vis pga. ogiltig frånvaro eller missbruk.

Det reducerade försörjningsstödet motsvarar oftast livsmedelskostnaderna i riksnormen, men kan också omfatta hyra, el och medicinkostnader.

Om någon har försörjningsstöd, helt eller kompletterande, och samtidigt har matdistribution reduceras normen med 26 kr per matlåda som beställts. Övrig mat-norm ca 30 kr per dag behövs för frukost och kvällsmat.

Riksnormen kan reduceras i andra avseenden om sökanden inte har vissa kostnader som omfattas av riksnormen.

5.2.18. REKREATIONSRESOR

Huvudprincipen är att bistånd till rekreationsresor inte beviljas, kostnaden kan ansökas om via fondmedel.

Undantag kan göras *för barnfamiljer som haft behov av bistånd minst två år* och som inte beräknas få tillräckliga egna inkomster inom överskådlig tid. Behovet ska prövas utifrån *barnets behov* av miljöombyte och extra stödinsats.

- bistånd kan beviljas till skälig kostnad för logi och resa till släkting, rekreation e.d. Kostnaden ska vara rimlig i förhållande till vad barnfamiljer med låga inkomster i allmänhet har råd till.
- bistånd kan beviljas för barns *skolresor, lägerverksamhet* eller *kolonivistelse* utan att det finns särskilda sociala skäl. Rimligheten i biståndsnivån ska prövas i varje enskilt fall.

5.2.19. RESEKOSTNADER

Resekostnader utöver arbetsresor och resor till barnomsorg beviljas normalt sett inte.

I den mån det finns allmänna kommunikationer skall den sökande använda dessa. Den kostnad som då godkänns är motsvarande länskort eller respass.

Vid resor med egen bil pga. att kollektiva färdmedel saknas eller tiderna inte passar så kan en milkostnad godkännas för resorna motsvarande det belopp som anges i kommunalskattelagens schablon.

5.2.20. SJUKRESOR

Sjukresor godkänns med beloppet för egenavgiften. Servicelinje samt allmänna kommunikationer är det primära resesättet för alla klienter utan särskilda behov. Resa med servicelinjen bokas i förväg på Värmlandstrafik, telefon 0771-32 32 00.

Resa med taxi eller egen bil ersätts endast då särskilda behov föreligger, läkarintyg fodras, eller då allmänna kommunikationer saknas på del av eller hela sträckan.

Egenavgiften för enkelresa med buss/servicelinjen är 25 kr, egen bil 90 kr och taxi 150 kr.

6. HUSHÅLLSBEGREPPET

Ett hushåll består som regel av de vuxna som bor i samma bostad samt eventuella barn.

Ett barn som avslutat gymnasiestudierna och fyllt 18 år betraktas som ett eget ärende trots att den unge fortfarande bor kvar i föräldrahemmet. De i gemensamma hushållskostnaderna räknas ned till kvoten av kostnaderna för det totala antalet personer i hushållet.

Barn som vistas halva månaden hos vardera föräldern räknas ingå i båda föräldrarnas hushåll med halv månadsnorm. Däremot görs ingen reduktion av de gemensamma hushållskostnaderna.

Vuxna som delar på en gemensam bostad, utan att de har en inbördes relation, skall presentera ett hyreskontrakt för att försörjningsstöd skall kunna räknas för dem var och en oberoende av den andres inkomster. I annat fall betraktas de som sammanboende.

6.1.1. FÖRSÖRJNINGSSTÖD I SÄRSKILDA SITUATIONER

6.1.1.1. FÖRSÖRJNINGSSTÖD I SAMBAND MED UTLANDSVISTELSE

Huvudprincipen är att försörjningsstöd inte annat än i undantagsfall beviljas vid utlandsvistelse, för den som redan före utresan var beroende av försörjningsstöd.

En förutsättning är att den enskilde är att betrakta som fortsatt varaktigt boende i kommunen, att vederbörande inte behöver stå till arbetsmarknadens förfogande, alt läser svenska för invandrare, och inte heller pga. utlandsvistelsen försummar möjligheter till egna inkomster.

En anledning till att, trots detta, bevilja försörjningsstöd i normal omfattning är i samband med nära anhörigs (maka/make, barn, föräldrar eller syskon) sjukdom eller dödsfall (*Kamr Stockholm mål nr 531-1998*).

Föreligger inte någon av dessa omständigheter skall försörjningsstödet reduceras eller avslås. Ansökan avslås motsvarande de dagar som sökande varit borta samt kommande månad då denna inte bedömts gjort vad hen kan för att närma sig egen försörjning eller stått till arbetsmarknadens förfogande.

7. TILLGÅNGAR

Den sökande förväntas avyttra alla tillgångar som inte är nödvändig för att uppnå skälig levnadsnivå, exempelvis bil, inom skälig tid.

7.1. BOSTADSRÄTT/FASTIGHET

Bostadsrätt eller egen fastighet är en realiserbart kapital som bör avyttras. Bedömning bör göras med hänsyn till bostadens läge och eventuella lån på boendet, samt sökandes möjlighet till annat boende. Rådrom beviljas under 4 månader när det bedöms lämpligt att försäljning ska ske. Värdering kan ske med hjälp av mäklare.

I väntan på försäljning/under den tiden det inte bedöm lämpligt att sälja bostaden görs beräkning av boendekostnaden. Jämkning krävs.

Vid bostadsrätt: Månadsavgiften till bostadsrättsföreningen plus ränta på lån för lägenheten.

Vid fastighet: Se [villaberäkning](#).

Som vanligt görs en skälighetsbedömning av lägenhetens storlek i förhållande till hushållet.

7.2. FORDONSINNEHAV

Försäljning av fordon ger intäkter så att sökande får inkomster till sin försörjning. En månad är skälig tid att sälja en bil. Det vill säga att beslut om rådrom på 1 månad fattas och försörjningsstöd kan beviljas under den månad då bilen säljs. Sökanden ska då informeras om att vid eventuell kommande ansökan om försörjningsstöd, kommer intäkterna från bilförsäljningen att tas med som inkomst. När vi informerar om kravet på bilförsäljning, så är detta krav överklagningsbart (*RA 2007, ref 7*). Sökanden har alltså rätt att få ett skriftligt beslut med besvärshänvisning. IFO kollar priser

genom värderingssidor (bilpriser.se, blocket.se, biltorget.se) som meddelas klienten. Om klienten anser att priset är fel åligger det den enskilde att inkomma med en värdering på fordonet.

Bilnehav kan godkännas vid speciella omständigheter, exempelvis om bil behövs för att ta sig till arbete/barnomsorg, **om** man bor utan tillgång till allmänna kommunikationer, om man vet på förhand att behovet av ekonomiskt bistånd är kortvarigt och/eller om medicinska skäl föreligger enligt läkarintyg. Dock till en kostnad om max 10 000 kronor. Färdtjänst bör dock användas i första hand vid medicinska skäl, om sådan är beviljad. Om biståndsbehovet bedöms bli långvarigt bör diskuteras med klienten om det finns möjlighet att byta barnomsorg, bostad eller arbete.

7.2.1.1. FÖRSÄLJNING AV BIL/ANDRA FORDON

Vid kontroll på bilregistret bör fordonsinnehav kontrolleras på samtliga hushållsmedlemmar. De som är registrerade som ägare i bilregistret räknas som bilens ägare och har därmed möjlighet att genom bilförsäljning få pengar till eget uppehälle. I de fall som vi bedömer att sökande haft möjligheter att sälja bil utan att utnyttja denna möjlighet, exempelvis som i domreferaten nedan, avslås ansökan med motivering att sökande inte gjort vad de kunnat för att själv tillgodose sitt behov av skälig levnadsnivå. För att få reda på hur lång tid sökande skulle kunnat klara sig på de pengar som en bilförsäljning inbringat är det viktigt att känna till bilens värde och eventuella lån som var direkt knutna till den.

Om bilförsäljningen förväntas inbringa så mycket pengar att sökanden därefter klarar sig utan ekonomiskt bistånd, kan bistånd i avvaktan på bilförsäljning beviljas mot återbetalning. I dessa fall är beslut om återkrav enligt 4 kap 1 § SoL, som förskott på ersättningen, tveksamt eftersom det avser en framtida ersättning. Men om någon har en dyr bil, saknar medel för att klara sitt uppehälle och brustit i att planera sin ekonomi - vilket skulle ha medfört att bilen sålts redan tidigare - avslås ansökan enligt 4 kap 1 SoL (sökande har inte gjort vad de kunnat för att själv klara sin försörjning) och bistånd beviljas enligt SoL 4 kap 2 § mot villkor om återbetalning som kan återkrävas enligt 9 kap 2 stycket.

Att en bil är avställd behöver inte betyda att den saknar värde, varför även avställda bilar bör avyttras om möjligt. Bilar som är äldre än 25 år räknas som veteranbilar och kan således vara värdefulla.

7.2.1.2. BILKOSTNADER

Om innehav av bil godtagits kan bistånd till kostnader för bilen inte beviljas förutom ersättning för drivmedel, se [Umgångeskostnader](#) och [Resekostnader](#). Milersättning som utbetalas på lön räknas inte som inkomst då den ska täcka de faktiska driftskostnaderna för bilen.

Driftskostnader som reparationer, kostnader för underhåll, fordonsskatt och försäkring samt bilbesiktning godkänns ej.

7.3. BANKMEDEL, AKTIER, OBLIGATIONER, SPARANDE AV MEDEL

Grundregeln är att sökanden ska göra allt den själv kan för att klara sin försörjning innan den har rätt till bistånd. Detta innebär att de som har besparingar i första hand ska använda dessa innan bistånd beviljas.

Om någon sparar av sitt försörjningsstöd till nästkommande månader ska detta inte påverka normberäkningen om det inte överstider hushållets riksnorm för 1 månad. Om någon sparat mer skall möjligheter till att använda överstigande del till uppehållet utredas, det vill säga räkna med det som tillgång.

7.4. PENSIONSSPARANDE

Som regel är ett pensionssparande (pensionsförsäkring/pensionssparkonto) förknippat med ett avtal att pengarna inte är tillgängliga förrän vid en viss tidpunkt. Om det går att få ut pengar i förtid är sparandet en realiserbar tillgång och medräknas som inkomst.

7.5. BARNS TILLGÅNGAR

Barn har rätt att ha besparingar med 15% av prisbasbelopp utan att detta tas med som tillgång som reducerar biståndet. Om barnet har medel som överstiger 15 % av Pbb, men som står under förmyndarspärrens gränser kan dessa inte tillgodoräknas vid beräkning av försörjningsstöd. Däremot kan det, med överförmyndarens tillåtelse, rekommenderas att barnet får ta ut sparade pengar för större inköp till sig själv, t ex slalomutrustning och cykel. Barn är inte försörjningsskyldiga för sina föräldrar eller syskon. Detta betyder att barnets tillgångar bara påverkar barnets del av hushållets norm. Detta gäller så länge föräldraansvaret gäller, eller om socialtjänsten frångått föräldraansvaret.

Det är dock viktigt att en helhetsbedömning av familjens ekonomi görs vid t ex ansökning om tillfälligt försörjningsstöd utöver norm.

8. BOENDEKOSTNADER

Socialnämnden fastställer normer för vilka boendekostnader som maximalt kan godkännas vid ansökan om ekonomiskt bistånd.

För ungdomar under 25 år gäller särskilda regler se punkt [3.2.8.7.](#) och "[Handbok ekonomiskt bistånd](#)", sid 55

Högsta godtagbara boendekostnad from 2018-12-04:

Exempelvis:

1 rum & kök	3 500 kr
2 rum & kök	5 000 kr
3 rum & kök	6 000 kr
4 rum & kök	7 500 kr

I siffrorna ovan ingår inte hushållselen.

I boendekostnaden skall även vatten, sophämtning och/eller fjärrvärme ingå. Även eventuell annan uppvärmningskostnad skall ingå i hyra.

Skälighetsbedömning av bostadens storlek i förhållande till antal boenden: Det beräknas kunna bo 2 personer/rum, inklusive vardagsrum. Barn bedöms kunna dela rum. Exempelvis ett hushåll om 2 vuxna och 2 barn bedöms tillförsäkrad en skälig levnadsnivå med en lägenhet om 2 rum.

Skälighetsbedömning av bostadens storlek ska även göras i förhållande till storleken på hushållet, även om hyreskostnaden ligger under högsta godtagbara.

Om socialtjänsten efter ovanstående överväganden kommer fram till att sökanden ska uppmanas ändra sin bostadssituation ska skäligt råd ges för att genomföra flyttning eller på annat sätt förbilliga boendekostnaden. *Skäligt råd* är tre månader som kan förlängas om sökanden under denna tid påbörjat byte av bostaden. Sökande behöver löpande redovisa sökta lägenheter samt andra vidtagna åtgärder för byte till billigare boende.

Om sökanden har oskäligt hög boendekostnad *och bedöms kunna flytta men avstår* från försök att sänka sin boendekostnad ska bistånd till *hyran nedsättas* i nivå med vad som ovan sägs om vägledande hyreskostnad.

Om någon som har försörjningsstöd anser sig behöva byta bostad under pågående biståndsperiod och detta medför ökad boendekostnad ska detta ske i samråd med socialtjänsten. Om den biståndssökande flyttar till dyrare boende utan att samråda med socialtjänsten ska den tidigare lägre hyran beviljas.

Delegat:

För godkännande av högre boendekostnad efter 3 månader:

U LoS

Fler umgängesbarn än 1 motiverar i viss utsträckning högre boendekostnad än för vuxna utan barn. Umgängesbarn bör kunna dela rum med andra barn i familjen eller annat umgängesbarn. En avvägning betr. ålder och kön kan behöva göras. Kostnaden för boendet räknas maximalt upp med motsvarande kostnaden för 1-2 barn extra, men för 2 barn extra fordras att umgängesbarnen är 3 eller flera. Utöver månadskostnaden får en skälighetsbedömning göras utifrån antal rum mm i bostaden.

Ungdomar som bor kvar hemma beviljas bistånd till boendekostnad i föräldrahemmet endast om föräldrarna har en högre boendekostnad pga. att den unge bor kvar hemma, t.ex. minskat/uteblivet bostadsbidrag, eller om den unge tidigare betalat för sitt boende. (RÅ 1994:61)

8.1.1.1. HYRESLÄGENHET:

Observera att särskilda regler gäller för ungdomar. Se punkt [8.1.1.6](#)

Kostnad för hyra godkänns enl. normerna för högst godtagbara boendekostnad. Kabel TV-avgift godkänns under förutsättning att kostnaden inte kan väljas bort. Inte heller kostnad för *tillval* ska godtas utom i de fall då den sökande inte har kunnat styra tillvalet.

P-plats eller motorvärmare godkänns inte. Avgift för *medlemskap i hyresgästförening* ska inte godtas.

8.1.1.2. ANDRAHANDSBOENDE

Andrahandskontrakt ska vara godkänt av hyresvärden. För andrahandsboende gäller beträffande skälig standard och kostnad, krav på flyttning, etc., samma regler som vid förstahandskontrakt. Begärd andrahandshyra kan accepteras om den är skälig utifrån den sökandes behov. Socialtjänsten har ingen rätt att utreda förstahandshyresgästens förhållanden. Är hyran högre än kommunens högsta godtagbara boendekostnad och biståndsbehovet mer än kortvarigt, ska sökanden på samma sätt som vid förstahandskontrakt uppmanas sänka sina boendekostnader, om det inte finns skäl som talar emot. Följande gäller speciellt vid andrahandsboende:

- Den sökande bör vara folkbokförd på adressen.
- Skriftligt avtal mellan sökande och förstahandshyresgästen ska uppvisas, avtalet ska vara godkänt av hyresbolaget.

Om dessa villkor inte kan uppfyllas måste individuell bedömning göras utifrån den sökandes sociala situation och möjlighet att skaffa annat boende.

8.1.1.3. INNEBOENDERUM

Hyran för inneboenderum ska bedömas utifrån vad den sökande disponerar enligt uppvisat avtal med hyresvärden. Beräkning av boendekostnad görs utifrån enheter, se socialstyrelsen handbok för socialtjänst, ekonomiskt bistånd, sidan 57.

I del fall den enskilde bor inneboende hos nära släkting eller har delad bostad med någon typ av hushållsgemenskap se [8.1.1.5](#)

8.1.1.4. DELAD LÄGENHET

När syskon eller kamrater delar lägenhet ska hushållsgemenskap förutsättas om inget talar emot det. Med hushållsgemenskap menas att man mer eller mindre delar på kostnaderna i hushållet. Om hushållsgemenskap inte finns gäller reglerna vid inneboende.

Alla som bor i lägenheten bör stå på kontraktet men man måste ha eget kontrakt om man ska ansöka om bidrag.

Vid prövning av försörjningsstöd när sökanden delar lägenhet ska nettohyran delas på antal boende i lägenheten.

8.1.1.5. VUXET HEMMABOENDE BARN ELLER FÖRÄLDER BOENDE HOS BARN

Ungdom som avslutat gymnasium men ej tidigare betalat hyresdel till föräldrarna

Huvudregeln är att bistånd till hyresdel inte ska beviljas. Undantag ska göras när den unge är medlem i en familj som har försörjningsstöd eller som annars skulle bli i behov av det. Följande fall blir aktuella:

- Inkomst av bostadsbidrag bortfaller när den unge fyller 18 år eller avslutar gymnasiet. Hyresdel för den unge kan beviljas med samma summa som det tidigare bostadsbidraget. Gäller endast hushåll med barn över 18 år.
- Föräldrarna söker bostadsbidrag som barnfamilj. Försäkringskassan räknar ut en hyresdel som det vuxna barnet ska betala vilket minskar föräldrarnas hyra och bostadsbidrag. Bistånd till hyra kan beviljas med den summa som försäkringskassan fastställt som hyresdel. Gäller hushåll med barn både under och över 18 år.

8.1.1.6. EGET BOENDE FÖR UNGDOMAR

Ungdomar under 25 år kan beviljas bistånd till i eget boende endast om särskilda sociala skäl föreligger.

Enl. rättspraxis så görs en restriktiv bedömning då det gäller ekonomiskt bistånd till ungdomar i eget boende. (*HFD 3240-1995, 7207-1996 och 226-1997*). Särskilda skäl som trångboddhet och svåra konflikter mellan barn och föräldrar kan motivera behov av egen bostad, liksom om den unge har, eller väntar barn eller blir sammanboende.

För ungdomar som går på gymnasiet är föräldrarna försörjningsskyldiga, så länge den normala gymnasieskolan pågår. Om den unge byter gymnasielinje före 19-års dagen är föräldrarna försörjningsskyldiga som längst till 21 år. Skälen ska vara synnerliga om socialnämnden skall bevilja den unge försörjningsstöd i eget boende, trots föräldrarnas försörjningsskyldighet i dessa fall.

I de fall socialnämnden beviljar ekonomiskt bistånd i eget boende godkänns endast s.k. ungdomshyra för 1 rum och kokvrå, om sådana lägenheter finns att tillgå, eftersom det bedöms som skälig levnadsnivå för en ensamstående ungdom.

Om den unge klarat sitt uppehälle och sin bostad på egna inkomster under en tid av minst 6 månader innan första ansökningstillfället görs det ingen särskild prövning.

Bedömningarna blir generösare ju närmare 25-års gräns den unge befinner sig.

8.1.1.7. FASTIGHET

Till denna grupp räknas både egen fastighet samt om man hyr en fastighet. Det skall alltid göras en villaberäkning när boendet är i en privat fastighet. Ekonomiskt bistånd beviljas inte till högre belopp

än enligt [högsta godtagbar](#) kostnad. Om personen äger boendet ska detta avyttras, se avsnitt [Tillgångar](#).

Vid beräkning av boendekostnad för egen fastighet tas hänsyn till följande:

- räntekostnader
- uppvärmning
- vatten/avlopp
- sotning
- vägsamfällighet
- vattenförening
- villaförsäkring
- avfallshantering

Ekonomiskt bistånd till **underhåll och reparationer** av fastighet beviljas inte. Amortering för lån godkänns inte som kostnad utan ses som ett sparande.

Fastighetsskatten tas det inte hänsyn till schablonmässigt varje månad. En fastighetsägare som beviljas försörjningsstöd enligt norm under ett helt kalenderår och sedan får en kvars katt året efter kan i vissa fall få hjälp till fastighetsskatten. Man får då jämföra fastighetsskatten med restskattebeloppet och godkänna maximalt motsvarande fastighetsskattebeloppet. I bedömningen får man först och främst se så att boendekostnaden inte överstiger den högst godtagbara för familjen. Om sökanden inte uppbär försörjningsstöd hela året beviljas inte fastighetsskatten.

8.1.1.8. ÖVRIGA BOENDEFORMER

Med övriga boendeformer menas tredjehandskontrakt, campingboende, hyra av stuga, husvagn eller båt, inneboende hos kamrat som bor i 2:a hand, hotell, etc.

Bistånd till boendekostnader ska i dessa fall prövas mycket restriktivt och beviljas endast om den sökande har mycket stora svårigheter att få annat boende.

9. BOSTADSLÖSHET

Normen för en person som är bostadslös är samma som för icke-bostadslös. De gemensamma hushållskostnaderna minskar men i gengäld blir mathållningen dyrare. Dessa kostnader bedöms jämna ut varandra.

Det är inte socialtjänstens uppgift att ordna bostäder till bostadslösa i allmänhet. Men kommunstyrelsen kan i vissa fall bevilja bistånd genom ”tillhandahållande eller ombesörjande av bostad som uppfyller kraven på skälig levnadsnivå” till någon som är helt bostadslös och har speciella svårigheter att på egen hand anskaffa en bostad. Det är således inte bara behovet som styr om sökande ska få hjälp, det är också viktigt att sökande själv gjort vad den kunnat för att ordna ett boende.

Ansökningar om bostadsocialkontrakt regleras i enskild ärendetyp, och utredning efter de riktlinjer ska öppnas vid en ansökan.

10. NÖDPRÖVNING OCH AKUT BISTÅND

Med hänvisning till kommunens yttersta ansvar ska en så kallad nödprövning göras om en sökande hävdar att nödsituation föreligger. Ekonomiskt bistånd till akuta behov för uppehållet kan beviljas efter individuell prövning. Vid bedömningen ska hänsyn tas till om det finns barn i hushållet, och deras situation ska särskilt uppmärksammas. Föräldrar ska i detta sammanhang informeras om det

ekonomiska ansvar föräldraskapet innebär och utgångspunkten att de som inom ramen för sin förmåga och ekonomiska resurser har huvudansvaret för att säkerställa de levnadsvillkor som är nödvändiga för barnet.

Övervägande vid nödprövning

- Är det en akut nödsituation?
- Finns barn i familjen?
- Finns sjukdom hos sökanden som skulle kunna förvärras om hen inte får ekonomisk hjälp?
- Har sökanden medicinska eller sociala problem som medför svårigheter att ta eget ansvar för sin situation?
- Känner sökanden till socialtjänstens normer och beräkningsgrunder och har hen tidigare fått information om dem?
- Kan sökanden få hjälp från underhållsskyldig?
- Är behovet av ekonomisk hjälp återkommande trots egen försörjning?
- Finns förmedlingsmedelskonto?

Nödprövning för hushåll som regelmässigt har inkomster över försörjningsstödsnivå ska prövas restriktivt och endast beviljas för att avvärja en akut nödsituation eller om den sökande bedöms vara förhindrad att själv ta ansvar för sin ekonomi och sin livssituation. Efter bedömning i det enskilda fallet, kan den sökande ha rätt till reducerat försörjnings-stöd för att tillgodose basala normposter exempelvis mat och hyra. Beslut ska föregås av utredning. Kontoöversikt och kontoutdrag ska begäras in som underlag för bedömningen.

Tappad plånbok är i första hand en försäkringsfråga. Kopia på polisanmälan begärs in. Sökande som upprepat tappar pengar eller blir bestulen ska informeras om hur hen i fortsättningen kan förvara sina pengar så att inte samma situation uppstår igen. Om någon trots denna information tappar eller blir bestulen på sina pengar kan ansökan om bistånd avslås om det är uppenbart att fakta kring den beskrivna situationen inte är trovärdiga.

Om behovet av nödprövning är upprepat och det finns barn i hushållet ska särskilt uppmärksammas om behovet kan vara ett uttryck för att det kan finnas anledning till oro för barnens hälsa och utveckling.

Vid avslag på ansökan om akut nöd

Om den sökande inte bedöms vara berättigad till bistånd efter nödprövning ska ett avslagsbeslut fattas. Vid nödprövning ska beslutet kommuniceras skyndsamt/omgående.

11. SKULDER

Bedömningen är mycket restriktiv beträffande skulder. Bistånd till skulder som exempelvis böter, avbetalning på studielån eller banklån, underhållstöd, kontokortskulder, privata skulder, etc. beviljas i regel inte. Undantag kan göras om lån tagits för att undanröja en akut situation och där den sökande annars skulle beviljats bistånd enligt socialtjänstlagen. Den enskilde är dock ansvarig att söka rätt hjälp i rätt tid samt planera sin ekonomi på sådant sätt att en eventuell skuld inte uppstår.

Möjligheter till skuldsanering eller andra åtgärder exempelvis avbetalning skall undersökas innan beslut fattas om att bevilja ekonomiskt bistånd.

Ett beviljande av ekonomiskt bistånd till skulder ska ske mot återkrav. Handlingsplan ska upprättas utifrån återkravet för att säkerställa framtida inbetalningar samt kontakt med budget- och skuldrådgivare skall ingå.

11.1.1.1. BARNOMSORGSSKULDER

Skuld för *avgift för förskoleverksamhet* behandlas normalt som andra skulder, restriktivt. Den sökande bör ha möjlighet att göra upp en avbetalningsplan. Hotas ändå barnet av uppsägning från plats i förskoleverksamheten och det är viktigt att så inte sker ska ansvarig för förskoleverksamheten kontaktas i samråd med föräldrarna.

Om en förälder är förvärvsarbetande och måste ta tjänstledigt utan lön, alltså säga upp sig, pga. hot om avstängning av barnomsorg, kan bistånd i vissa fall beviljas.

Om normunderskottet täcker hela eller delar av skulden kan socialsekreteraren bevilja beloppet upp till norm.

11.1.1.2. HYRES- OCH ELSKULDER

Undantag kan göras för hyres-/el skuld i följande fall:

- Skuld som uppstått under tid då sökanden ej haft egna inkomster som räckt till hyra. Om ansökan gjorts hade han eller hon haft rätt till bistånd
- Då de sociala konsekvenserna för barnen i en familj skulle bli för stora vid eventuell avhysning
- För gamla och sjuka där alternativt boende inte går att ordna
- Om eventuell avhysning riskerar att medföra social utslagning och/eller försämrad möjlighet till egen försörjning.

Vid upprepade hyres-/elskulder ska restriktivare bedömning göras. För att undvika upprepning ska hushåll som beviljats bistånd till hyresskuld så långt det är möjligt följas upp och biståndet skall kopplas till ett förmedlingskonto.

Innevarande månads hyra bör inte betraktas som en hyresskuld även om den förfallit till betalning utan bör räknas som sådan boendekostnad som omfattas av försörjningsstödet enligt socialtjänstlagen.

Undantag kan också göras för bistånd till skuld för el och telefon i de fall där avstängning medför alltför stora sociala konsekvenser för hushållet. En ansökan om bistånd till en *elräkning* som förfallit till betalning inom en månad före tidsbeställningsdagen bör inte betraktas som en skuld utan prövas som försörjningsstöd enligt socialtjänstlagen. Med tidsbeställningsdagen avses den dag då den enskilde kontaktar socialnämnden för att ansöka om försörjningsstöd och eventuellt bokar en besökstid.

Delegat:

Bevilja bistånd för hyres- eller el skuld omfattande max 50 % av Pbb	E-chef IFO
Därutöver	U LoS
Avslå ansökningar beträffande hyres- och elskulder	Soc. sekr.

11.1.1.3. INFÖRSEL AV KRONOFOGDEN

När Kronofogden beslutar om införsel sätts förbehållsbeloppet högre än riksnormen. Vid en normberäkning skall införselbeloppet räknas med som en inkomst vilket innebär att beräkningen visar på ett normöverskott.

Gäller ansökan t.ex. en tandvårdskostnad eller andra punkt kostnader hänvisas den sökande till Kronofogden för en sänkning av införselbeloppet.

11.1.1.4. SKATTESKULDER

Försörjningsstöd beviljas inte till skatteskulder, och kostnaden godkänns inte vid beräkning av försörjningsstödet. Det gäller också om hushållet varit fortlöpande i behov av försörjningsstöd för den tid skatteskulden har uppstått. (RR mål nr 5151-1995)

11.1.1.1. SKULDER FÖR FACKAVGIFTER

I undantagsfall beviljas avgiften retroaktivt, då det är av stort intresse att sökanden är kvalificerad för arbetslöshetsersättning med tanke på framtida självförsörjning.

Återkrav skall övervägas.

11.1.1.2. SKULDER TILL FÖRSÄKRINGSKASSAN

Försäkringskassan kan besluta om att reglera skulder till kassan via avdrag på bidragsutbetalningar. I normalfallet beviljas/godkänns inte skulderna vid normberäkning.

Återkrav av bostadsbidrag beviljas i normalfallet inte trots att den enskilde uppburit försörjningsstöd under hela den period som skulden avser. Sökanden skall hänvisas till försäkringskassan för att söka eftergift. (KamR i Gbg mål nr 1522-1999).

11.1.2. SPÄDBARNsutrustning

Den som en längre tid (minst sex månader) haft försörjningsstöd eller inkomster i nivå med normen kan vid första barnets födelse (eller vid efterföljande barns födelse, om minst tre år har förflutit från det första barnets födelse) beviljas bistånd till del av eller full grundutrustning för spädbarn. Biståndet prövas dock alltid utifrån det *faktiska behovet och sökandens egna möjligheter* att skaffa nödvändig utrustning.

Bistånd till hel spädbarnsutrustning beviljas med max 10% av Pbb, som utbetalas cirka 2 månader före beräknad födsel för att underlätta inköp. Spädbarnsutrustning innefattar en grunduppsättning kläder, säng med sängutrustning, begagnad barnvagn, matstol, skötbord och bilbarnstol. I första hand görs en bedömning av om föräldrarna haft möjligheter att planera för utgifterna med egna inkomster.

11.1.3. STUDENTEXAMEN

Bistånd till **studentkläder** kan utgå vid långvarigt behov (mer än 12 månader) med 4 % av basbeloppet.

12. TANDVÅRD

12.1.1.1. AKUT TANDVÅRD

Med akut tandvård avses lindrande behandling vid värk, infektionstillstånd och traumaskador. Exempel på behandling kan vara tandutdragning, akut rotbehandling, temporära fyllningar samt enstaka fyllningar för att undanröja värk. Detta är behandling som oftast måste utföras omedelbart. Den får utföras utan kostnadsförslag i de fall ett sådant inte kan inväntas. Det ska av tandvårdsräkning eller genom kontakt med behandlande tandläkare framgå att tandvården var akut. Sökande ska alltid via brev uppmanas att inkomma med kostnadsförslag om ytterligare behov av tandvård finns.

12.1.1.2. NÖDVÄNDIG TANDVÅRD

Ekonomiskt bistånd kan beviljas till skäligen kostnader för nödvändig tandvård, vilket också omfattar förebyggande åtgärder mot karies och tandlossning, åtgärder för att den enskilde ska uppnå godtagbar tuggförmåga eller ges möjligheter att fungera socialt.

Avgiften för Frisk tandvård kan godkännas i vissa fall.

I bedömningen vägs in om den sökandes behov av ekonomiskt bistånd beräknas vara lång – eller kortvarigt (med kortvarigt avses en period om maximalt tre sammanhängande månader). Förutom rent medicinska aspekter bör också hänsyn tas till de sociala konsekvenser som kan uppstå vid utebliven tandvård.

Kostnadsförslag ska alltid lämnas när ansökan avser behandling som omfattar annat än akut tandvård. Eventuell avgift för upprättande av kostnadsförslag ersätts i de fall socialtjänsten särskilt har begärt sådant.

Kostnader godtas inte för

- uteblivet besök
- estetisk tandvård
- guld och porslinsarbeten

Kostnader godtas inte utan medicinska skäl för

- implantat och inläggsterapi
- kostnader för fast protetik (kronor och broar) bakom hörntänderna
- kostnad för utbyte av fyllnadsmaterial
- narkos eller annan motsvarande smärtlindring

12.1.1.3. RÄTT TILL BISTÅND

Vid förväntad egen försörjning inom nära framtid (c:a 3 månader) görs övervägande om den sökande kan vänta med hela eller del av tandvårdsbehandlingen tills denne blir självförsörjande.

12.1.1.4. BESLUT

Rätten till bistånd prövas varje månad. Det ska därför i beslutet skrivas in förbehåll om återkallelse. Sökande får skriftlig information om att kostnaden bedöms som godtagbar vid ansökan om ekonomiskt bistånd. Behandlingstiden är tidsbegränsad till 6 månader, vilket ska framgå i informationen. Om tandvården beräknas ta längre tid än 6 månader ska detta framgå i kostnadsförslaget.

12.1.1.5. BETALNING

I normalfallet ska den enskilde själv betala tandvårdskostnaderna och visa kvitto vid månatlig ansökan om ekonomiskt bistånd. Betalt belopp för godkänd kostnad läggs till normen för aktuell månad.

I de fall handläggaren bedömer att den enskilde saknar möjlighet att själv betala till tandläkaren, kan faktura – som ska vara adresserad till den enskilde – godtas på utförd och godkänd behandling. Eventuell fakturaavgift godtas i dessa fall.

12.1.1.6. ÖVRIGT OM TANDVÅRD

- Ungdomar under 20 år har rätt till gratis tandvård, se Försäkringskassans hemsida
- Personer med sjukdom eller funktionsnedsättning kan få ett utökat ekonomiskt stöd för tandvård, se landstingets hemsida
- Kriminalvården har särskilda föreskrifter och allmänna råd om tandvård för intagna (KVFS 2006:3)
- Kronofogdemyndigheten kan bevilja anstånd vid pågående utmätning för att möjliggöra betalning av tandvårdskostnaden

Mer information finns på

www.forsakringskassan.se, www.liv.se, www.kriminalvarden.se och www.kronofogden.se

12.1.1.7. TANDVÅRDSFÖRSÄKRING

Ekonomiskt bistånd till tandvårdsförsäkring beviljas restriktivt, behovet ska utredas där bland annat följande ska tas hänsyn till:

Orsak till varför sökande tecknat försäkringen.

När försäkringen tecknats.

Ålder på sökande.

Bedöms det som nödvändigt.

Hur har tandhälsan sett ut över tid.

Hur skulle tandhälsan och ekonomin påverkas av om ansökan avslogs.

Delegat:

Tandvårdskostnader nödvändig tandvård upp till 3 000 kr:	E-chef IFO
Tandvårdskostnader över 3 000 kr:	U LoS
Tandvård enligt tandvårdsförsäkring:	U LoS

12.1.2. TEKNISKA HJÄLPMEDEL

Bistånd beviljas efter sedvanlig ekonomisk prövning till egenavgiften för läkarförskrivna hjälpmedel som t.ex. hörapparat, batterier, etc., om behovet inte kan tillgodoses via landstinget eller Försäkringskassan.

12.1.3. TELEFONINSTALLATION

Bistånd till öppning av nytt telefonabonnemang kan beviljas hushåll med särskilt behov av telefon, som t.ex. vid installation av trygghetslarm. Mobiltelefon med telefonkort, kan jämföras med fast telefon och ibland utgöra ett mycket bra alternativ till fast installation.

Följande skäl till behov av telefon kan godtas:

- Hushållet består av ensamstående förälder med minderåriga barn med behov av telefonkontakt med den andre föräldern
- Det finns p.g.a. hälsoskäl behov av att akut ta kontakt med sjukhus eller anhöriga. Behovet ska styrkas med läkarintyg

12.1.4. UNDERHÅLLSSTÖD

Underhållsstöd bedöms som möjlig inkomst, söks via Försäkringskassan. Försäkringskassan kan i vissa fall hänvisa sökande att lösa det med barnets andra förälder, ekonomiskt bistånd bör därför inte beviljas mot förskott på förmån. (Se även [kommunförbundets cirkulär 1997:81](#))

12.1.5. UMGÄNGESKOSTNADER

Försörjningsstöd kan beviljas till umgängeskostnader för barn som tillfälligt är medlemmar i hushållet. Försörjningsstöd i form av umgängeskostnad beviljas normalt för *fyra dagar per månad*. På sommaren och vid större helger får föräldrarna träffa egen överenskommelse. Dock max 15 dagar per år, utöver de 4 dagarna per månad. Om det förekommer ytterligare umgänge beviljas som regel

inte ytterligare bistånd, utan föräldrarna får själva komma överrens om hur de ska lösa det ekonomiska.

Rätten till umgänge ska kontrolleras och framgå av dom, avtal eller intyg från vårdnadshavare. IFO kräver umgängesintyg.

Resor i samband med umgänge med barn

Behovsprövningen ska innefatta:

- Barnets behov av umgänge (max en resa/månad)
- Båda föräldrarnas ekonomiska förutsättningar
- Skäligheten av kostnaden för resan.

Enl. FB 6 kap. 15 b §, skall båda föräldrarna kunna dela på kostnaden för umgängesresor. Huvudansvaret ligger dock på umgängesföräldern. Om omständigheterna inte talar för annat godkänns, vid beräkning av försörjningsstöd, högst halva resekostnaden per umgängestillfälle. I bedömningen ligger en skälighetsbedömning utifrån barnets behov av umgänge, inom ramen för skälig levnadsnivå. (*KamR i Göteborg mål nr 822-2001*)

Reskostnaderna ska jämföras med vad en låginkomsttagare har råd att bekosta, dock en resa per månad inom landet. Bistånd till utlandsresor beviljas inte utan synnerliga skäl. Det ska i så fall finnas trängande skäl för barnet att träffa den andre föräldern samt att behovet inte kan tillgodoses på annat sätt.

12.1.6. ÅTERFÖRENINGSRESOR

Bistånd till denna typ av resor beviljas normalt sett inte.

12.1.7. ÅTERVANDRINGSRESOR

För personer med uppehållstillstånd som vill återvända till hemlandet finns möjlighet att ansöka om resebidrag hos migrationsverket. I de fall det blir avslag från migrationsverket kan prövning ske enligt socialtjänstlagen

13. ÅTERKRAV/FÖRSKOTT FÖRMÅN

Återkrav regleras i SoL 9 kap.

I 1 och 2 §§ visar man när man kan besluta om återkrav och formerna för det.

I 4 § finns anvisningarna för **eftergiftsmöjligheten**.

Observera att ett beslut om återkrav skall vara skriftligt.

Eftergift beträffande ett fattat beslut om förskott förmån kan ges i de situationer där den enskilde inte får de inkomster man räknat med, och då dessa inkomster grundat beslutet om förskott förmån, ex vis då försäkringskassan avslår en sjukpenningsansökan.

LÄGG TILL intyg ska skrivas på för att kunna skicka krav till Förvaltningsrätten.

Eftergift i andra fall sker bara undantagsvis.

Delegat:

Beslut om eftergift av ersättningsskyldighet enl. 8 kap. 1 § och 9 kap. 2 §,
förskott förmån

Soc. Sekr.

Beslut om eftergift av ersättningsskyldighet enl. 9 kap. 1 § och 9 kap. 2 §,

14. OMRÖVNING/ÖVERKLAGNING

Omrövning och överklagande hänger ihop, eftersom den beslutande myndigheten alltid ska undersöka om det finns anledning att ändra ett beslut genom omrövning enligt FL.

En rättidsprövning skall alltid ske i samband med en begäran om omrövning eller vid ett överklagande. Handlingen, skriftlig och undertecknad, skall ha kommit socialtjänsten till del inom tre veckor från den dag då klaganden fick del av beslutet (44 § andra stycket FL).

En myndighet är skyldig att fatta ett nytt beslut som upphäver eller ändrar ett tidigare beslut under vissa förutsättningar, som finns i 38 § FL. Där står det att en rättelse ska göras om myndigheten, som första instans, har fattat ett beslut:

- som är uppenbart oriktigt
- som kan ändras snabbt och enkelt
- om ändringen inte är till nackdel för någon enskild part.

Alla tre förutsättningarna måste vara uppfyllda.

Skyldigheten att ändra ett beslut gäller inte om myndigheten redan har överlämnat handlingarna i ärendet till en högre instans, eller om det finns särskilda skäl som talar mot att myndigheten ändrar beslutet.

Reglerna beträffande överklagan angående ekonomiskt bistånd finns i SoL 16 kap. 3 §.

Observera att beslut enl. SoL 4 kap. 1 § kan överklagas enl. förvaltningslagen, liksom beslut att vägra eller nedsätta försörjningsstöd enl. SoL 4 kap. 5 §. Däremot är inte beslut enl. SoL 4 kap. 2 § överklagningsbara.

Alla beslut om att delvis avslå, avslå eller sänka ekonomiskt bistånd skall kunna överklagas enl. förvaltningslagen. Ett avslag om att den enskilde inte har rätt till bistånd enl. SoL 4 kap. 1 § fattas därför.

Detta innebär också att ett **återkravsbeslut** kan överklagas då det kopplas till SoL 4 kap. 1 §.

Checklista vid översändande av handlingar till Förvaltningsrätten i Karlstad finns i separat dokument.

15. INKOMSTER OCH SPARANDE

Behov av försörjningsstöd beräknas utifrån riksnorm och godtagbara utgifter i förhållande till inkomster.

Följande inkomster i sin helhet reducerar försörjningsstödet:

- Arbetslöshetsersättning
- Aktivitetsstöd
- Etableringsersättning
- Studiehjälp: studiebidrag/studiemedel
- Sjukpenning, föräldrapenning
- Rehabiliteringsersättning, sjukersättning, aktivitetsersättning
- Pension, livränta
- Äldreförsörjningsstöd
- Extra försäkringsförmåner exempelvis AGS (avtalsgruppsjukförsäkring), AMF (arbetsmarknadsförsäkring), STP/IPT (särskild tilläggs pension/övriga avtalspensioner)
- Barnbidrag inklusive flerbarnstillägg

- Underhållsbidrag, underhållsstöd, efterlevnadsstöd
- Bostadsbidrag, BTP (bostastillägg för pensionär), hyresdel för inneboende
- Vårdbidrag (skattepliktig del, eventuell resterande del utgör merkostnad för barnets funktionsnedsättning)
- Skatteåterbäring
- Räntor/utdelning
- Utryckningsbidrag (värnplikt, kriminalvård)
- Avgångsvederlag
- Försäkringsersättning eller skadestånd

Följande inkomster reducerar inte försörjningsstödet:

- det extra tillägget till studiebidrag
- Handikappersättning/ersättning för merkostnader till följd av funktionshinder
- försäkringsersättning som utgår för att kompensera ekonomiska förluster (ej ersättning för inkomstförlust)
- skadestånd som utgår för att kompensera ekonomiska förluster (ej för ersättning av inkomstförlust)
- stipendier och fondmedel avsedda för visst ändamål (ekonomiskt bistånd beviljas inte till dessa ändamål)
- Inackorderingstillägg vid gymnasiestudier på annan ort
- Försäkringsersättning eller skadestånd avsett för särskilt ändamål ex läkar- eller tandvårdsbehov som uppkommit av skada.
- Anhörigbidrag (där utbetalningen till medhjälpare kan styrkas)
- Jobbstimulans

Skolungdomars arbetsinkomster

I kap. 4 § 1a finns bestämmelser som rör hemmavarande barns inkomster av eget arbete. En grundläggande princip är att barns och ungdomars inkomster inte ska påverka biståndet till resten av familjen. Ett barn är aldrig försörjningsskyldigt mot sina föräldrar.

Av lagtexten framgår att den unge ska kunna ha motsvarande ett halvt basbelopp/år utan att det påverkar den unges försörjningsstöd. Fortfarande gäller att även om den unge tjänar betydligt mera så påverkar det inte biståndet till resten av familjen.

Om den unge fyllt 18 år och inte längre tillhör gymnasieskolan beaktar man hela inkomsten vid beräkning av eventuellt bistånd då denne är egen hushåll.

16. HANDLÄGGNINGSRUTINER MM.

16.1. INLEDNING

Socialnämnden skall utan dröjsmål inleda utredning enligt SoL 11 kap. 1 § av vad som genom ansökan eller på annat sätt kommit till nämndens kännedom och som kan föranleda någon åtgärd av nämnden. **Den enskilde har alltid rätt att få sin ansökan prövad och få ett skriftligt beslut.**

Vad gäller ekonomiskt bistånd kan utredning inte inledas utan den enskildes samtycke. Däremot kan exempelvis någon närstående eller annan påtala att någon är i behov av socialtjänstens insatser, vilket då medför skyldighet för oss att ta kontakt med vederbörande för att få klargjort om han/hon vill ansöka om ekonomiskt bistånd. Det går alltså inte att hävda att en ansökan måste vara skriftlig för att vi ska inleda utredning. Däremot kan vi avslå en ansökan om ekonomiskt bistånd med

motiveringen att den sökande inte medverkar i utredningen, vilket är en förutsättning för att erhålla ekonomiskt bistånd. Det kan exempelvis handla om att personen ifråga inte lämnar in de handlingar eller uppgifter som begärts och som är av betydelse för att kunna utreda ärendet.

16.2. HANDLÄGGNINGSTID

Från första kontakten skall sökanden erbjudas en besökstid senast inom 14 dagar.

När sökanden lämnat in en komplett ansökan ska beslut fattas inom sju arbetsdagar i normalfallet.

Om ansökan inte fullföljs ska beslut om avslag fattas senast tio arbetsdagar efter att begäran om kompletterande uppgifter gjorts. Tydlig information om detta skall ges till den sökande och tydligt dokumenteras i journalen.

16.3. IDENTITET OCH VISTELSE

Personuppgifter och uppgifter om boende kontrolleras i alla nya ärenden. Som legitimation godtas pass, körkort, ID-kort från posten, bank e.d. Boende/vistelse kontrolleras genom folkbokföring. Är den sökande inte folkbokförd på adress som anges i ansökan men uppger sig vara stadigvarande bosatt där, ska han eller hon uppmanas ändra folkbokföringsadress. Vid bedömning av den sökandes kommuntillhörighet ska utgångspunkten vara vistelsebegreppet. Om den sökande har andrahandskontrakt ska i den mån det är möjligt uppgift om förstahandshyresgästens hyra lämnas och verifieras.

Följande ska om möjligt alltid kontrolleras:

- Identitet
- Uppgifter om vistelse/boende
- Vårdnadshavare för barn boende i hushållet
- Arbetsökande
- Inkomster och utgifter
- Tillgångar
- Medborgarskap. Viktigt i de fall bistånd beviljats enligt LMA och ska återsökas från Migrationsverket

17. MISSTANKAR OM BROTT MOT BIDRAGSBROTTLAGEN 2007:612 §1-6

Polisanmälan ska ske, enligt 6 § bidragsbrottslagen, när det finns anledning att anta att ett brott har begåtts. Innan en polisanmälan görs ska kommunen ta ställning till om eventuellt uppsåt eller om grov oaktsamhet föreligger. Om det finns en brottsmisstanke får kommunen inte avstå från att göra polisanmälan för att personen har återbetalat det felaktigt utbetalda beloppet.

Innan beslut om polisanmälan ska utredningen av den felaktiga utbetalningen vara klar och ligga till grund för beslutet. Socialtjänsten är inte skyldig att underrätta den enskilde om att polisanmälan gjorts eftersom åtgärden inte är ett sådant förvaltningsbeslut som avses 21 § i förvaltningslagen och faller utanför ramen för myndighetsutövningen.

Bedömning om uppsåt eller grov oaktsamhet bör ske utifrån:

- Den information som den enskilde har fått, muntlig och skriftlig. T.ex. bekräftelsen på mottagen information, information vid nybesök eller annan information som framkommer i journal.
- Den enskildes kognitiva förmåga och hälsa och vad som kan förväntas av denne.
- Den normala aktsamheten som kan förväntas av andra som söker bidrag.
- Den enskildes tidigare beteende.
- Beloppets storlek, ju högre belopp desto större skäl att anta uppsåt.

- Den enskildes villighet att förklara det inträffade. Om den enskilde vägrar medverka till att bringa klarhet i det inträffade utgör detta skäl till att anta att uppsåt föreligger.
- Trovärdigheten i den enskildes förklaring.
- Aktivt handlande, t.ex. om den enskilde har förfalskat handlingar.

Anmälans innehåll

I polisanmälan sammanställs relevanta uppgifter som framkommit i utredningen. Det är viktigt att anmälan innehåller den information som är nödvändig för att polis och åklagare ska kunna starta och genomföra en utredning utan att behöva begära kompletteringar av sådan information som var känd vid anmälningstillfället. Det är också viktigt att anmälan innehåller en beskrivning av händelseförloppet i det aktuella ärendet. Utredningen ska även besvara om den enskilde har fått tillfredsställande information om vilka regler som gäller och om den enskilde varit medveten om konsekvenserna av sitt handlande.

Skadestånd - Polisanmälan ska även omfatta ett skadeståndsyrkande. Skadeståndet motsvarar det belopp som betalats ut felaktigt. Skadeståndskrav ska inte göras om den felaktiga utbetalningen är återbetald eller reglerad på annat sätt, eller om det gäller ett färbrott. Färbrott är när det inte skett en utbetalning men det har funnits en fara för att en felaktig utbetalning skulle ske.

Undantag från anmälningsplikten får göras när misstanken avser grov oaktsamhet.

- När den enskilde före utbetalning av biståndet frivilligt vidtar en åtgärd som leder till att ett korrekt beslut kan fattas. Detta innebär att han/hon ska ha gjort rättelsen innan han/hon får kännedom om att vi misstänker brott mot bidragsbrottslagen.
- När det är fråga om grov oaktsamhet (vårdslöst bidragsbrott) men det är mindre allvarligt och därför inte kan förväntas straffansvar. Exempel på mindre allvarlig grov oaktsamhet är:
 - Lågt belopp (mindre än ett par tusen kronor)
 - Liten risk att felaktig utbetalning sker

Om någon lämnat felaktiga uppgifter eller motsvarande och därför fått ut bidrag med för högt belopp eller fått ett för högt belopp som han/hon skäligen borde insett ska detta återkrävas.

Ytterligare vägledning kan fås av Sveriges Kommuner och Landstings cirkulär [2007:28 Ny bidragsbrottslag](#)

Delegat:

Beslut om polisanmälan ang. brott mot den egna verksamheten	U LoS
I avvaktan på utskottets beslut (brådskande ärenden)	E-chef IFO
Beslut om polisanmälan angående vissa brott mot underårig samt vissa grövre brott	E-chef IFO

18. FÖRKLARADE FÖRKORTNINGAR

U LoS	Utskottet för Lärande och Stöd
E-chef IFO	Enhetschef IFO
Soc. Sekr.	Socialsekreterare

SoL	Socialtjänstlagen
FB	Föräldrabalken
KamR	Kammarrätten
RR	Regeringsrätten
HFD	Högsta förvaltningsdomstolen
RÅ	Regeringsrättens årsbok
Pbb	Prisbasbelopp
SOSFS	Socialstyrelsens författningssamling

19. DELEGATION

Av delegationsordningen framgår bl.a. följande beträffande beslutandenivå i ärenden om försörjningsstöd. I dessa riktlinjer gällande handläggning av ekonomiskt bistånd är socialsekreteraren delegat, såvida inte annat anges angående delegation eller beslutanderätten.

Lägsta delegationsnivån är socialsekreterare om inget annat anges i marginalen till höger i texten.

Enhetschef IFO

2.4 Utbetalning	Direktutbetalning till klienters konto
3.1.1 Generellt ekonomiskt bistånd	För godkännande av ekonomiskt bistånd över riksnorm och riktlinjer högst 20 % av Pbb
3.1.3.5. Försörjningsstöd i samband med avslutning av familjehemsplacering i annan kommun	Bevilja försörjningsstöd under en övergångsperiod
3.1.3.7 Försörjningsstöd i samband med våld i nära relationer	För godkännande av ekonomiskt bistånd över riksnorm och riktlinjer
3.2.5. Begravningskostnader	Begravningskostnader i övriga fall
3.2.10. Flyttkostnader	Bevilja flyttkostnad om max 25 % Pbb:
3.2.14. Hemutrustning	Belopp upp till 15 % av Pbb för ensamstående
3.2.14. Hemutrustning	Bistånd till hemutrustning till f.d. familjehemsplacerade barn < 30 % av Pbb
3.2.19. Magasineringskostnad	Bevilja kostnad gällande magasinering upp till 3 månader
3.2.25.2. Hyres- och elskulder	Bevilja bistånd för hyres- eller el skuld omfattande max 50 % av Pbb
3.2.28. Tandvård	Tandvårdkostnader nödvändig tandvård upp till 3 000 kr
4. Återkrav/Förskottsformån	Beslut om eftergift av ersättningskyldighet enl. 8 kap. 1 § och 9 kap. 2 §, förskott formån

8. Misstankar om brott mot bidragsbrottslagen	I avvaktan på utskottets beslut (brådskande ärenden)
8. Misstankar om brott mot bidragsbrottslagen	Beslut om polisanmälan angående vissa brott mot underårig samt vissa grövre brott

Utskottet Lärande o Stöd

3.1.1 Generellt ekonomiskt bistånd	För godkännande av ekonomiskt bistånd över riksnorm och riktlinjer mer än 20 % av Pbb:
3.1.2 Försörjningsstöd i samband med studier	För godkännande av försörjningsstöd i kombination med studiemedel
3.2.8 Boendekostnader	För godkännande av högre boendekostnad efter 3 månader:
3.2.14. Hemutrustning	Belopp över 15 % av Pbb för ensamstående
3.2.19. Magasineringskostnad	Bevilja kostnad gällande magasinering över 3 månader
3.2.25.2. Hyres- och elskulder	Bevilja bistånd för hyres- eller el skuld omfattande över 50 % av Pbb
3.2.28. Tandvård	Tandvårdskostnader över 3 000 kr
4. Återkrav/Förskottsformån	Beslut om eftergift av ersättningskyldighet enl. 9 kap. 1 § och 9 kap. 2 §, övriga återkrav
8. Misstankar om brott mot bidragsbrottslagen	Beslut om polisanmälan ang. brott mot den egna verksamheten